

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889. Första Kammaren. N:o 33.

Måndagen den 29 april.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr grefven och talmannen yttrade: Det uppdrag kammaren gifvit talmannen och vice talmannen att till Deras Kongl. Majestäter och den Kongl. familjen frambara uttrycken af kammarens deltagande i den djupa sorg, som drabbat konungahuset och landet genom Hennes Kongl. Höghet Prinsessan Eugenie's dödliga frånfälle samt i den allmänna glädjen öfver den Kongl. Prinsens födelse, hafva talmannen och vice talmannen utfört; och har Hans Maj:t åt oss uppdragit att till kammaren återföra uttrycken af Deras Majestäters erkänsla och tacksamhet för det visade deltagandet.

Föredrogs å nyo och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts den 27 i denna månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående anslag till uppsättningskostnader för Blekinge bataljon.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 27 innevarande månad bordlagda memorial n:o 49 och utlåtande n:o 50.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 17 och 20 i denna månad bordlagda betänkande n:o 10, angående tullbevillningen.

1—5 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

6 punkten.

Herr Ekenman, Thor: Såsom af betänkandet synes har jag låtit anteckna mig såsom ensam reservant vid denna punkt. Möjligen skulle

*Ang. tullen
på kakao och
chokolad.*

Ang. tullen
på kakao och
chokolad.

(Forts.)

kammaren deraf kunna draga den slutsatsen, att bevillningsutskottets ledamöter, med ett undantag, varit fullt eniga om att afstyrka bifall till motionen. Så har emellertid icke varit förhållandet. Tvärt om fans det inom utskottet en icke obetydlig minoritet, som talade och voterade för motionärens förslag. För min del anser jag, i likhet med motionären, att af de tre närbeslägtade njutningsmedlen kaffe, té och chokolad, det sistnämnda, såsom näringsämne, står ojemförligt framför de båda andra, hvarför det ur sanitär synpunkt vore önskvärdt att chokolad kunde inkräkta på det område, som kaffe och té nu innehafva. Utan tvifvel utgör chokoladens höga pris för närvarande ett hinder för dess mera allmänna användande af de mindre bemedlade. Jag tror dock, att om detta hinder i någon mån kunde undanröddjas genom tull-satsens minskning, skulle chokoladförbrukningen ökas ganska betydligt och i samma mån äfven kaffekonsumtionen aftaga.

Från synpunkten af statsinkomst har den nu gällande tullen på chokolad icke någon afsevärd betydelse. Under åren 1882—1887, således 6 år, har införts 519,025 kg. kakao och 280,603 kg. chokolad, hvarå tullintægten utgjort 296,009 kronor. Under samma tid har exporterats 358,979 kg. chokolad, för hvilket tullrestitution lemnats till belopp af 107,693 kronor. Det är således för dessa sex år 188,316 kronor eller i medeltal för år 31,386 kr. som följaktligen utgör tullintægter på chokolad och kakao. Motionären har emellertid icke yrkat fullkomligt borttagande af tullsatsen på chokolad, utan endast en nedsättning af densamma från 50 till 20 öre per kilogram. Den minskning, som härigenom skulle uppkomma i statens inkomster, skulle således endast belöpa sig till omkring 20,000 kr. pr år.

Af det nu sagda är det klart, att jag önskar framgång åt hr Wretlinds motion, och får jag därför vördsamt yrka, att tullen å omalen kakao borttages samt att tullen å chokolad samt malen eller rifven kakao nedsättes från 50 till 20 öre per kilogram. Om detta skulle blifva Riksdagens beslut, är det påtagligt, att bevillningsutskottet begagnar sig af sin motionsrätt och inkommer med förslag om restitutionsbeloppets nedsättande eller borttagande helt och hållet, om så anses vara nödvändigt.

Friherre Barnekow: Den förste ärade talaren uppdrog en jämförelse emellan kaffe, té och chokolad och tycktes vilja framhålla, att på den grund att tullen på kaffe blifvit nedsatt borde man också nedsätta tullen på chokolad, hvilken kan anses både såsom närings- och njutningsmedel. Inom utskottet upplystes likväl, att äfven om man borttager tullen på chokolad, ställer sig denna vara dock så mycket dyrare än kaffe och té, att det icke gerna kan blifva tal om att chokoladen kan blifva ett näringsämne för den stora allmänheten. Detta var ett skäl hvarför utskottet icke ansåg någon ändring böra göras i den ifrågavarande tullsatsen.

Vidare anmärkte den föregående talaren, att denna tull, såsom statsinkomst, icke vore af någon betydelse. Det är visserligen sant. Men det är dock omkring 50,000 kilogram, som importeras; och hyllar man den satsen, att man skall borttaga tullarne på sådana föremål, som icke lemna någon stor statsinkomst, då skulle helt visst våra

statsinkomster sjunka ganska betydligt. Läger man alla dessa små tullsatsar tillsammans, så blir det till slut en stor inkomst för staten, ty »många bäckar små göra en stor å».

Ang. tullen på kakao och chokolad.

(Forts.)

Vidare ansåg utskottet, att då samma motion förelåg vid förra Riksdagen och äfven då afstyrktes af så väl utskottet som kammarne, fann utskottet icke skäl att i år tillstyrka bifall till motionen.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de der- under framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och sedan derpå att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och bifalla herr Wretlinds ifrågavarande förslag; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

7 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

8 punkten.

Herr Bennich: Det är icke mycken anledning att hoppas, att kammaren i något hänseende frångår bevillningsutskottets förslag, men jag bör dock i denna punkt erinra, att utskottet framställde ett liknande förslag vid förra riksdagen och att kammaren då hade det deltagandet för den stora förbrukande allmänheten, att icke bevilja tull på dessa fiskslag. De skäl, som då anfördes inom denna kammare, vunno kammarens gillande, och jag kan icke finna, att något nytt skäl tillkommit för ett frånträdande af det beslut, som kammaren förra året fattade. Man kan åtminstone icke om dessa fiskslag säga, att de utgöra de förmögnare klassernas näringsämne. Man måste väl medgifva, att strömming och sill äro artiklar, som egentligen förbrukas af den fattigare befolkningen, och tillåter jag mig att föra deras talan, då jag nu yrkar afslag på utskottets förslag.

Ifrågasatt tull på saltad, inlagd eller rökt lax, sill och strömming m. m.

Herr Lithander: Såsom af utskottets betänkande synes, har jag icke varit i tillfälle att deltaga i slutbehandlingen af den föreliggande punkten, hvadan jag anser mig nu böra tillkännagifva min mening i afseende på den föredragna tullsatsen å lax och strömming. Redan vid 1888 års riksdag uttalade jag mina betänkligheter emot denna skyddstull, och jag har icke funnit någon anledning att frångå min uppfattning, utan jag fasthåller fortfarande vid den åsigten, att denna skyddstull, kommer att medföra ett mycket tvifvelaktigt gagn, men deremot temligen gifna olägenheter. Under sådana förhållanden skulle jag naturligtvis helst sett att utskottet icke framkommit med sitt nu framlagda förslag, i all synnerhet som förra Riksdagen förkastade ett dylikt.

Skyddande och omhuldande af de svenska näringarna har alltid för mig utgjort ett önskningsmål, för hvilket jag allvarligt och ifrigt sträfvat, men jag kan därför icke vara med om att gå till några öfver-

Ifrågasatt tulldrifter på soldad, inlagd eller rökt lax, sill och strömming m. m.

Innan jag påyrkar skyddstull för en näring, måste jag genom en föregående utredning vara fullkomligt öfvertygad om, att detta skydd är behöfligt och att det för näringen kommer att medföra ett verkligt gagn. I afseende på den nu föreslagna skyddstullen för fiskerinäringen har jag icke en sådan öfvertygelse. Jag tror fastmera, att denna tull är alldeles obehöflig och skall till sina verkningar blifva någonting fullkomligt motsatt mot hvad man med densamma afsett. Under öfverläggningen förslidet är gifvos ganska goda skäl för denna uppfattning, hvilka jag nu anser det vara öfverflödigt att upprepa.

Jag skall icke göra något yrkande med afseende å utskottets framställning, men jag har velat gifva tillkänna att jag kommer att rösta emot den föreslagna tullsatsen.

Herr Reuterswärd: Jag ber att få förutskicka, att jag af sjukdom varit hindrad att deltaga i utskottets slutbehandling af denna fråga, men jag var dock närvarande och deltog i behandlingen af denna punkt inom utskottets afdelning, hvilken fattade ett beslut i öfverensstämmelse med hvad utskottet här föreslagit.

Den förste ärade talaren, som gjorde sig till målsman för den stora förbrukande allmänheten, glädde sig åt att han förde talan för en så stor samhällsklass, som förbrukade detta födoämne, att det skulle vara ett tillräckligt vägande skäl för kammaren att afslå utskottets förslag i denna punkt. Jag skall också tillåta mig att göra mig till målsman för en arbetsklass, nemligen fiskarens, och jag har rättighet att göra detta, eftersom en petition i denna fråga, undertecknad af 160 fiskare i Roslagen, inlemnats till utskottet. Denna petition innehåller en den bittraste klagan öfver den konkurrens dessa fiskare hafva att utstå med de finska fiskarena, hvadan deras fiske slagit så illa ut, att det snart sagdt är lönlöst för dem att på detta sätt söka skaffa sig sin utkomst. När vi således veta, att här i vårt land finnes en stor kustbefolkning, som snart sagdt icke har någonting annat att lefva af än fiskerinäringen, så frågar jag eder, mine herrar, om det icke är lika nödvändigt att tillgodose dessa personer, som kanske förrätta det mest svåra och lifsfarliga arbete, som någon kan tänka sig. Är det icke lika ömmande att dessa personer få åtminstone någon ersättning för de förluster af båtar och redskap, som ganska ofta drabba dem? Emot dessa vill man nu begå den strängheten, att icke räkna dem bland sådana, som äro i behof af skydd. Detta bör tillkomma endast den stora förbrukande allmänheten. Jag vågar emellertid påstå, att de skäl, som tala för fiskerihandteringens skyddande, äro i högsta måtto befogade.

En föregående talare nämnde, må hända för att derigenom slå an på herrarne, att sillen skulle, genom den föreslagna tullsatsen, i väsentlig mån fördyras. Jag ber i detta afseende få erinra, att, enligt mellanrikslagen, åtminstone den norska sillen införes tullfritt. Den beröres således icke häraf. Det är således egentligen den holländska och danska sillen som denna tull afser. De, som förbruka den holländska sillen, äro icke att hänföra till de fattigare klasserna, utan det är sådana, som tycka att den svenska och norska sillen är alldeles för simpel att förtära, och de må gerna skatta till staten och derigenom på samma gång skydda dessa arbetare.

Jag tror icke, att flera skäl behöfva åberopas för denna sak. Det är visserligen sant, att Första Kammaren på några få röster förslidet är afslog utskottets betänkande, men Andra Kammaren biföll detsamma, och jag hoppas, att vi i dag äro så manstarka inom denna kammare, att vi kunna vinna bifall till utskottets förslag i denna punkt, hvarom jag får anhålla.

Frågasatt tull på saltad, inlagd eller rökt lax, sill och strömming m. m.

(Forts.)

Herr Sjöcrona: Vid sistlidne riksdag röstade jag emot bevillningsutskottets förslag till förändring af tullsatsen under denna rubrik af tulltaxan. Detta kommer jag att göra äfven i år. Jag anser nemligen, att den ifrågavarande tullen icke öfverensstämmer med den grundsats, som, åtminstone enligt min tanke, bort göra sig gällande, och väl också i allmänhet gjort sig gällande i afseende på de under de sista åren i tulltaxan viktiga förändringar. Denna grundsats skulle väl vara, att man vill skydda svenskt arbete inom de för vårt land naturliga näringarne emot den mördande konkurrensen från utlänningen, hvilken arbetar under betydligt gynsamare naturförhållanden än vi sjelfva, för att derigenom möjliggöra ökad produktion inom landet, tillräcklig för att på billiga vilkor fylla konsumtionens behof. Är det nu så, att sill och lax icke gå till våra kuster i tillräcklig mängd, lär det vara alldeles omöjligt att genom något som helst arbete upphjelpa detta. Jag kan då icke se hvad skäl det kan finnas för att genom en tull fördyra det tillskott af dessa varor, som möjligen kan behöfva hemtas från andra orter. Är det återigen så, att sill och lax gå till våra kuster i riklig mängd, då måtte väl våra fiskare kunna sälja den minst lika billigt som utlänningarne, då dessa ju hafva längre väg att transportera varan till konsumtionsorten. Då härtill kommer, att den minskning uti införseln af saltad strömming från Finland, hvarom egentligen nu är fråga, och hvilken minskning skulle föranledas genom den nu föreslagna tullen, genast, såsom under diskussionen i denna fråga förslidet är visades, skulle komma att ersättas genom införandet af sill från Norge, hvilken, såsom vi veta, är tullfri, skulle tullen på saltad strömming icke medföra åsyftad verkan. Då härtill vidare kommer, såsom äfven under debatten förra året upplystes, att denna tull skulle medföra trassel och kostnader för staten i och för tullbevakningens upprätthållande, kan jag icke finna annat än, att denna tull är både orättvis till sin princip och onyttig, hvarför jag tillåter mig att förena mig med dem, som yrka afslag på utskottets förslag.

Herr Bäckström: Jag begagnar det tillfället, som erbjudes, att till protokollet få antecknad, att jag på det allvarligaste protesterar emot den nu föreslagna beskattningen, hvilken jag anser vara, näst skatten på brödfödan, den mest orättvisa man kan pålägga den fattigare befolkningen.

Jag yrkar afslag på utskottets hemställan.

Herr vice talmannen: Då jag för mer än 25 år sedan på Riddarhuset deltog i afskaffandet af tull på saltad fisk, och jag icke sedan dess ändrat min uppfattning om det olämpliga uti att lägga

Ifrågasatt tull på så enkla födoämnen som dem, hvilka här äro i fråga, ber jag på saltad, in- att få förena mig med dem, som yrka afslag på den föredragna punkten.
lagd eller rökt

lax, sill och strömming
m. m.

(Forts.)

Herr Smith: En föregående talare förklarade, att anledningen till den nu föreslagna tullsatsen skulle vara att skydda vår fiskerinäring. Han nämnde på samma gång, att denna tull träffar endast den holländska sillen och andra finare sillslag. Då emellertid dessa slag icke fiskas i Sverige, så lär det väl egentligen icke få kallas för ett skydd åt den svenska fiskerinäringen, utan det blir i stället en skatt på dem, som konsumera s. k. strömming eller billig sill. Tullen i fråga träffar egentligen icke de rikare klasserna, utan dem, som i Stockholm konsumera strömming. Jag frågar då, är det lämpligt att taga ifrån Stockholms befolkning möjligheten att för ett skäligt pris få köpa en god vara, som inkommer från Åland och Finland och sålunda reglerar roslagsfiskarens begär att höja priset på sill? Då man förut beskattat brödet för de fattigare klasserna i Stockholm, borde man icke betaga dem möjligheten att få äta en sillbit obeskattad.

Jag yrkar afslag på utskottets hemställan.

Herr Tham, Wilhelm: För min del skulle jag icke hafva något emot den nu föreslagna tullen på fisk, om dermed någon fördel kunde vinnas. Men jag tror icke, att så är förhållandet, ty det stora priset på så väl sill som strömming beror helt enkelt på den stora tillgången på sill icke blott på Norges kust utan äfven vid vår västkust, der t. ex. bohussillen under en stor del af året säljes till oerhördt billigt pris. Någon tull på vare sig sill eller strömming lär därför icke kunna medföra, att fiskarna få bättre betaldt för sina varor. Jag tror därför att den nu föreslagna tullen icke skulle gagna de fiskare, för hvilka den är afsedd, utan endast lända till onödigt bråk och arbete, i följd hvaraf jag yrkar afslag på utskottets framställning i denna punkt.

Herr Lundin: Här har mycket talats om den fattiga befolkningen, och jag erkänner, att det lifligt tilltalat min känsla. Men vill man fästa sig vid den fattiga delen af vår befolkning, bör man väl i första rummet beakta den grupp, der lidande och nöd verkligen äro hemmastadda, nemligen våra fiskare, ty erkännas måste, att de under lång tid utgjort den i sanning mest lidande delen af vår mensklighet. För öfrigt tror jag, att den tull, som här är i fråga, spelar en så obetydlig roll, att den knappt är värd att omnämnas.

Den artikel, hvarå tullen mest skulle tilltala mig, vore strömming, emedan de andra fiskslagen äfven konsumeras af andra personer än de egentligen fattiga och behöfvande. Dessutom tror jag, att det icke allenast är fråga om Roslagens fiskare, utan att samma förhållande äfven gäller om fiskarna från de flesta provinser i vårt land.

Da det således icke kan förnekas att, om man vill afhjelpa nöden och lidandet, man i främsta rummet bör tänka på vår fiskeriidkande befolkning, så kan jag, för min del, ehuru ögern i fråga om de andra fiskslagen än strömming, icke annat än anhålla om bifall till utskottets förslag.

Herr Reuterswärd: Sedan den siste talaren yttrat sig, kan jag ^{Ifrågasatt tull på saltad, inlagd eller rökt lax, sill och strömming m. m.} fatta mig mycket kort.

Jag vill blott till bemötande af en ärad talares förmenande att Riksdagen borde taga hänsyn till Stockholms arbetares önskingar och behof, säga honom, att representationen icke är samlad för att stifta lagar allenast för Stockholms stad och dess befolkning utan för hela landet, och att vi med öppen blick måste se till hvad som är nyttigt och nödvändigt för alla och icke blott för vissa trakter i vårt land.

Jag har äran att vidhålla mitt yrkande om bifall till utskottets förslag.

Herr Smith: Jag vet mycket väl, att vi äro hitkomna för att stifta lagar för hela landet och icke endast för någon särskild landsdel, men när man såsom motiv uppgifver en petition från 160 fiskare och vill på denna basis stifta lagar för hela landet, då måste jag bekänna, att denna basis är klen, och jag tror, att den befolkning i Stockholm, som äter strömming, är vida större än 160, och att den har lika rätt att tillgodoses som dessa roslagsfiskare. Jag tror icke, att fiskarena i Göteborgs och Bohus län behöfva tull på sill, icke heller de i Blekinge, der priset på denna vara är ytterst lågt.

Under sådana förhållanden skulle denna tull icke träffa andra än den arbetande befolkningen så väl i Stockholm som öfriga delar i landet, och det synes då obilligt, att, därför att några fiskare i Roslagen petitionera om tull på sill, sådan tull här skall beslutas. Jag tror icke, att fiskerimärningen behöfver denna tull, enär priset helt och hållet regleras genom fångstens rikedom, och då tullen antagligen blott skulle blifva till fördel för norsk sill, som icke kan påläggas någon tull, så yrkar jag fortfarande afslag å denna punkt.

Herr Reuterswärd: Jag ber kammaren ursäkta, att jag ännu en gång uppträder i denna fråga, men jag kan icke låta den siste talarens anmärkningar opåtaladt få passera.

Jag har icke stödt mitt yrkande på dessa 160 petitionärer, utan jag har endast sagt, att, om det är fråga om att göra sig till målsman för någon klass i samhället, jag har anledning dertill genom den petition som inlemnats. Dessutom kan jag försäkra, att jag skulle kunna skaffa tusen sinom tusen underskrifter under denna utskottets önskan att få belägga de nu ifrågavarande fiskslagen med tull, och våra representanter här från kusttrakterna hafva också varit af den uppfattning att denna tull är behöflig. Jag har icke sagt, att kammaren skall taga hänsyn till dessa 160 petitionärer, emedan vi icke behöfva taga hänsyn till annat än hvad man anser *rätt och billigt, och det är: »att lefva och låta lefva».*

Herr Wallberg: Den färska fisken är tullfri. Här är det endast fråga om den saltade, inlagda eller rökta. Vi veta då, att den norska saltade sillen är likaledes tullfri. Återstår således endast att med tull belägga inlagd, saltad eller rökt lax och sardeller m. m. Men under denna rubrik höra de så kallade delikatesserna, som förtäras af de mera burgna klasserna, och därför skall tull å dessa varor icke drabba den

Ifrågasatt tull på saltad, inlagd eller rökt lax, sill och strömming m. m.
(Forts.)

arbetande klassen. Af dessa fiskslag återstår således endast strömming, som onekligen konsumeras af den fattigare klassen så väl här i Stockholm som annorstädes. Men å andra sidan gäller det dock en stor fiskerinäring, som behöfver skydd så väl med afseende på sillen å vestkusten som strömming å ostkusten. I allmänhet göres allt för litet för vår fiskerinäring, och min öfvertygelse är, att man handlar klokt uti att belägga äfven den saltade strömmingen med den ringa tullen af 2 öre per kilogram. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Adelsköld: Jag instämmer till alla delar med den siste ärade talaren deruti, att vi göra alldeles för litet för vår fiskerinäring, som skulle kunna blifva en af landets viktigaste, och såsom herrarne behagade erinra sig, har jag åtskilliga gånger i kammaren i motionsform, och på annat sätt bjert framhållit detta och förordat understöd åt fiskerierna, dock icke i den form, som här är i fråga, utan på andra sätt, såsom t. ex. medelst räntefria lån till tidsenlig redskap och genom åtskilliga andra rent praktiska åtgärder. Men att, såsom här är föreslaget, lägga tull på fiskerialster, det tror jag, för min del, icke skall leda till målet, ty dels minskas derigenom den konkurrens, som är sporen för allt framåtskridande, dels ock skulle vinsten genom de föreslagna tullsatserna på fisk blifva så ringa, att den för fiskarena saknade all betydelse. Väl är det sant, att under senare åren hit inkommit mindre partier lax från Rhenfloden, som konsumeras af de förmögnare klasserna, och jag har icke något emot en beskattning på denna vara, ty de, som vilja äta rhenlax, kunna också gerna få betala den något högre, men att våra fiskare skulle få någon fördel af en sådan beskattning tillåter jag mig betvifla på den grund, att rhenlaxen införes under en tid på året, då laxfiske här icke kan idkas. Att deremot lägga tull på sill och strömming, som hufvudsakligen konsumeras af de mindre bemedlade klasserna och utgöra ett af deras förnämsta sofvel till potatisen och det förtunnade brödet, det anser jag visserligen vara i stil med det »nya systemet», men i hög grad orättfärdigt och derjemte ouyttigt, när, enligt mitt förmenande, denna nya tullskatt icke kommer att medföra någon beräknelig fördel för våra fiskare. På dessa skäl och på grund af hvad i samma syfte af andra talare förut blifvit anfördt, får jag för min del yrka afslag å utskottets förslag.

Herr Forssman: Jag har vid denna punkt icke låtit anteckna mig såsom reservant, men har dock alltid varit af den åsigten, att de här föreslagna tullarne äro olämpliga. Hvad särskildt tullen på lax beträffar, tillåter jag mig erinra derom, att utskottet icke kunnat förebbringa någon upplysning angående de kvantiteter lax, som ut- och införes. Det är min öfvertygelse, att vi utföra mycket mera lax än som hit införes. Under sådana omständigheter kan det ju icke vara skäl att införa en ny tullsats, som egentligen endast kan anses lämplig för det dyraste slaget af denna vara, såsom t. ex. rhenlax. För öfrigt befarar jag, att laxtullen skulle medföra svåra olägenheter på gränsen mellan Sverige och Finland vid Torne elf, der på många ställen laxfiske och salteri idkas. Man kan lätt förstå, till hvilka förvecklingar

det skulle leda, om fisken för att kunna tullfritt inkomma först måste föras öfver till den svenska sidan och der saltas, eller också, hvilket är ändå sannolikare, skall en stor smuggling uppstå öfver elfven. Det blir samma förhållande här, föreställer jag mig, som i fråga om tjäran. När tjärtullen förevar, motsatte jag mig den äfven af det skäl, att det vid Torne elf skulle bli ett oändligt trassel i följd af omöjligheten att bestämma, hvilken tjära vore af svenskt eller finskt ursprung.

Ifrågasatt tull på saltad, inlagd eller rökt lax, sill och strömming m. m.
(Forts.)

Hvad silltullen beträffar, skulle den blifva mindre farlig, emedan den norska sillen ju alltid kommer in tullfritt, och således endast den holländska och danska sillen skulle drabbas af tullen. Men den holländska sillen är att anse såsom en delikatessvara, och man skulle således med samma skäl kunna lägga tull på den som på anjovis. Denna tullsats skulle föga angå de mindre bemedlade, hvilka hufvudsakligen konsumera norsk sill.

Men så länge denna vara är tullfri, tror jag icke heller, att det gagnar mycket till att lägga tull på strömming, ty de, som behöfva salt fisk för sitt dagliga uppehälle, skola då förse sig med den tullfria norska sillen, så länge de hafva tillgång derpå, och då tjenar strömmingstullen till ingenting, ty priset på den salta strömmingen torde komma att i viss mån rätta sig efter priset på sillen, hvilket man icke kan reglera genom någon tull, så länge mellanrikslagen gäller.

Om jag dessutom ser på det sätt, hvarpå införseln af den saltade strömmingen sker, nemligen på små fartyg och båtar från den åländska skärgården, så finner jag äfven deruti en anledning att anse strömmingstullen olämplig.

På dessa skäl hemställer jag om afslag på utskottets förslag i denna punkt.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr greffen och talmannen i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föreliggande punkt hemställt och vidare på afslag derå, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Reuterswärd* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 8 punkten af sitt betänkande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets berörda hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 47;
Nej — 65.

9—13 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Ang. tull å
tack- och
stångjern m. m.

14 punkten.

Herr af Burén: Det är möjligt, att jag här skall beskyllas för att »fördyra och försvåra existensvilkoren för de orepresenterade och fattiga klasserna inom samhället», att vilja »betunga de många till fördel för några få» och således »tillgodose det egna intresset». Jag säger icke detta för att klandra den svåra dom, som så många under förra riksdagen uttalade öfver protektionisternas tillvägagående och i synnerhet öfver spannmålstullarnes betydelse, ty jag respekterar hvarje ärlig öfvertygelse, liksom jag i detta fall fordrar reciprocitet. Men jag har sagt detta för att få till protokollet antecknad hvad jag och de med mig liktänkande mena med tullskydd. *Detta skydd utgör det nödvändiga existensvilkoret för landets industri, som ju måste erkännas vara ett bland civilisationens kraftigaste hjälpmedel i våra dagar; det betyder ett löfte om frigörelse åt det egna arbetet från ett lika ruinerande som förödmjukande beroende af utlandet; det innebär sluttigen också möjligheten för ett folk, som kämpar med stora svårigheter af många slag, att dock genom ihärdig flit, genom tillvaratagandet af sitt lands naturliga tillgångar och genom ett sparsamt lefnadssätt ännu en gång kunna återvinna en sjelfständig ekonomisk ställning; men det gäller att på den goda grund, som är lagd, bygga det nya huset så, att vi trifvas och finna oss väl deri. Äfven med risk att få den nyssnämnda svåra domen, måste jag söka att i någon mån försvåra min motion, som framkommit i akt och mening att bereda någon hjälp åt vår tryckta jernhandtering. Vid ett nyligen hållet möte af teknologiska föreningen här i Stockholm, och till hvilket äfven jag hade äran att vara inbjuden, hade man till diskussion uppstått den frågan, hvilka åtgärder borde vidtagas för att upphjelpa vår tryckta jernhandtering. Ordföranden, som, i parentes sagdt, var frihandlare, anhöll, att man under den kommande diskussionen eller meningsutbytet icke skulle beröra eller ens nämna tullar. Sjelfva den grund, på hvilken, enligt mitt förmenande, hela frågan hvilade, skulle man således icke få vidröra. Men det oaktadt, mine herrar, hette det alltid, så vidt jag kunde fatta diskussionen, när man kom till klämman af de anföranden, som förekommo: »det var just detta vi icke fingo tala om»; dock framhöll en fackman oförbehållsamt såsom medel till en bättre ställning:*

1:o) verksamma jerntullar;

2:o) masugnarns och jernverks anläggande vid hamnarne, enär vi, till följd af ogynsamma produktions- och afsättningsförhållanden för jern, i allmänhet måste betala endast i frakter öfver 30 % af exportvärdet; samt

3:o) jernmanufaktur till åstadkommande af ett Eskilstuna från Ystad till Haparanda. Jag tror, att denne talare hade rätt. Det är nemligen för mig alldeles klart, att »af den omstörtning, som egt rum till följd af Bessemers, Siemens-Martins och Thomas Gilchrist's vig-

tiga uppfinningar, och emedan andra länder omgärdat sig med jern-tullar, vi så godt som uteslutande äro hänvisade till den inhemska jernmarknaden». Ett slående ytterligare bevis derpå synes mig vara det förhållandet, att, under det jernet i utlandet med stigande efterfrågan höjts i pris, står priset på jern här hemma stilla och röner i utlandet ringa eller ingen efterfrågan.

*Ang. tull å
tack- och
stångjern m. m.
(Forts.)*

Då vi nu kunna tillverka jern och godt jern långt utöfver behovet för förbrukningen inom landet, frågas: är det då klokt att importera så mycket jern från utlandet och på sådant sätt draga penningar ur landet? Så togo vi från utlandet förlidet år nära en million centner tackjern och under år 1887 göten 403,676 kg., smältstycken 529,154 kg., stångjern 9,437,109 kg., jernvägsskenor 33,800,652 kg. och plåtar 5,381,833 kg. Här kan man väl icke komma med den invändningen, såsom när fråga var om spannmålstullarne, att vi ej kunna producera så mycket jern som vi kunna förbruka, ty det är väl allmänt känt, att vi af denna vara producera långt mer än vi behöfva.

Inom bevilningsutskottet har jag, så godt jag kunnat, då någon gång mig tillfälle bereddes att såsom suppleant yttra mig i denna fråga, sökt bereda framgång för mina förslag och framhållit nödvändigheten af högre skydd för jernhandteringen, men allt förgäfves, än var det spanska traktaten, som lade hinder i vägen för tackjernet, än var det franska traktaten, som lade hinder i vägen för plåten, och än ansågos de af mig föreslagna tullarne för höga. En utskottsledamot sade till och med, att han ansåg de af mig föreslagna tullarne icke vara allvarligt menade. Detta smärtade mig, men jag får trösta mig dermed, att den ärade representanten ej förstod bättre, då han troligen aldrig någonsin sett, huru stångjern tillverkas, och mycket mindre vet hvilken kostnad, möda och arbete det med sig hafver. Det hjälpte icke, att jag framhöll, huru som deputationer från olika delar af landet till Konungen framlemnade petitioner, undertecknade af tusentals industri-, fabriks- och bruksegare med anhållan om en tull å tackjern af 2 kronor per 100 kilogram. Det hjälpte icke, att jag framhöll, att Storbritannien under detta århundrade haft en jerntull af 13 kronor 50 öre per 100 kilogram och just genom dessa höga jerntullar kommit till den dominerande ställning i jernmarknaden, som detta land ännu obestriddligen intager. Det hjälpte icke, att jag konstaterade, att i Finland stångjernstullen nu är 4 kr. 68 öre per 100 kg., i Ryssland 6 kr. 89 öre per 100 kg., i Frankrike 4 kr. 32 öre per 100 kg. och i Spanien 6 kr. 5 öre per 100 kg. Man kunde dock icke neka till, att jernhandteringen var i behof af bättre skydd, och man kunde icke heller neka till, att den föreslagna proportionen var riktig, men man kunde ingenting göra, eller rättare sagt man ville ingenting göra. Under sådana förhållanden finna herrarne, att det icke fans någon möjlighet att få mina förslag oförändrade igenom inom utskottet, och därför koncentrerade jag alla mina krafter till sist för att förmå utskottet antaga den reservation, som jag förlidet år afgaf med begäran att tullen å stångjern måtte bestännas till 3 kronor 50 öre per 100 kg. Jag framlade för utskottet de skrivelser och petitioner, som då till mig ankommit med begäran om denna tullsats, nemligen från Storfors bruk, från Valåsens bruk, från Ströms bruk,

Ang. tull å
tack- och
stångjern m. m.
(Forts.)

från Molnebo bruk, från Robertsfors bruk, från Schisshytte bruk, från Ferna bruk, från Ludvika bruk, från Nissafors bruk, från Frötuna bruk, från Ljusne bruk, från Gravendals bruk, från Galtströms bruk, från Sörfors bruk, från Hallstahammars bruk, från Axmar bruk, från Söderfors bruk, från De Geers fors bruk samt från Godgårds bruk, och jag hänvisade äfven till den skrifvelse, som inlemnades till bevillningsutskottets ordförande från friherre Hamilton, Gryts bruk; C. Daniels-son, Bofors-Gullspång; Leijonhjelrn, Svartå bruk; Fab. De Geer, Hassel-fors bruk; Carl Carlson Lindberg, Laxå bruk; A. V. Molin, Skyllbergs bruk; Robson, Aspa bruk samt Stridsberg, Strömsnäs jernverk. De skäl, som då anfördes, stå kvar och äro denna dag ännu mera bju-dande. Af den sista skrifvelsen kan jag icke underlata att anföra följande: »Då genom åsättande af tull på spanmål, mjöl och gryn första steget till en fullständig omarbetning af hittills gällande tulltaxa blifvit taget, och det, oberoende af hvars och en åsigt i afseende på det nya systemets införande, torde pröfvas rättvist, att, då för den ena nödvän-dighetsartikeln betalas tull, äfven för andra sådana åsättas lämpliga tullsatser, så få undertecknade, tillverkare af stångjern, här nedan framhålla de omständigheter, till hvilka vi anse, att i främsta rummet bör tagas hänsyn vid bestämmandet af tull å stångjern.

Priset å svenskt jern har under de senare åren varit uti ständigt fallande, och torde härtill hafva i synnerlig grad bidragit de nya och förändrade metoder vid jern- och stältillverkningen, hvarigenom man i utlandet lyckats att af der förekommande malmer tillverka jern och stål, användbara för sådana behof, till hvilkas fyllande svenskt jern dessförinnan ansetts outhärligt, eller åtminstone varit företrädesvis eftersökt, men till det fortgående prisfallet å svenskt jern torde äfven komma att bidraga en allt mer och mer stegrad inport af engelskt och tyskt jern. En tullsats, som skall kunna hämma införseln af ut-ländskt jern och verka till bibehållandet af den inhemska marknaden åt landets egna producenter, måste därför vara så afvägd, att tullens belopp tillagd priset på det utländska jernet så närmar sig priset å svenskt jern, att den återstående prisskillnaden fullt uppväges af det svenska jernets bättre qualité för sådana vanliga ändamål, hvartill ut-ländskt jern möjligen kan användas.

Då med nuvarande låga jernpris, träkolprisen nedgått så, att säl-jaren af träkol, så vida läget af hans skog icke är synnerligt gynsamt, ej erhåller högre pris vid sin närmaste jernvägsstation än som mot-svaras af arbetskostnaderna, och således det olyckliga förhållandet in-trädt, att den största delen af den skog, som för jernhandteringen användes, icke lemnar någon behållning åt jordegaren, så torde vid beräkandet af priset å svenskt jern för bestämmandet af en lämplig tullsats, om densamma skall kunna gagna icke allenast jernstillverkaren eller köparen af träkol utan äfven jordegaren, eller säljaren af träkol, ett sådant kolpris läggas till grund, som icke är abnormt, utan lemnar ersättning för den afverkade skogen.» Sedan kommer det en uträk-ning af den tullsats, som begäres, och man kommer till samma resul-tat, till hvilket jag har kommit, och som jag begärt i min reservation eller 3: 50 per 100 kg.; men äfven detta afslog utskottet, dock efter votering med 7 röster för och 11 emot. Mig återstår alltså icke annat

än att vädja till kammaren att behjerta denna sak, och jag tror, att det skulle vara skäl att bevilja denna lilla förhöjning af jerntullen, som är synnerligen af behofvet påkallad och då man ej vill tillämpa förtullning ad valorem, som efter min mening för jernhandteringen vore det riktigaste, alldenstund så betydligt skiljaktiga värden förekomma inom denna varugrupp.

Äng. tull å tack- och stångjern m. m.
(Forts.)

På grund af hvad jag haft äran anföra, anhåller jag att få yrka bifall härtill, och jag ber alla de herrar i denna kammare, som ömna för denna vårt lands andra modernäring att understödja mitt förslag, på samma gång jag ber att få påpeka, att alla tillverkningar och förädlingar af jern betinga och komplettera hvarandra samt äro så innerligt förenade, att hvad man gifver den ena tillverkningen kommer äfven den andra till godo, hvad som gäller för den ena gäller äfven för den andra. Jag vågar alltså värdsamt anhålla om bifall till mitt yrkande, att *jern och stål i stänger och knippor måtte åsättas en tull af 3 kronor 50 öre per 100 kg.* Jag anser mig hafva förhoppning om kammarens bifall härtill, alldenstund kammaren i fjor, då denna fråga var före, visserligen afslog denna tullsats men med endast 40 röster mot 31; vi voro då icke flere än 71 ledamöter närvarande i kammaren, och nu äro vi många flere, hvarför jag vågar hoppas, att mitt yrkande nu skall bifallas.

Herr Smith: Då den siste ärade talaren är motionär och derjente fackman inom jernhandteringen, hade jag trott och hoppats, att han skulle motivera sin begäran om ytterligare tullskydd på annat sätt än hvad han gjort. Jag hade nemligen trott, att han skulle undervisa kammaren om några af denna handterings inre förhållanden, som bort berättiga till ytterligare tullförhöjning. Jag är icke fackman och kan således icke bedöma hvad för tullskydd jernindustrien i framtiden kan behöfva. Men jag behöfde en gång cirka 150 tons simpelt jern till band i månaden. Detta importerade jag från Tyskland, sedan jag först hört mig för, om det stod att till skäligt pris erhålla i Sverige. Jag förfrågade mig hos de flesta större fabriker i Sverige, men deras pris var betydligt högre än hvad jag kunde få importeradt jern för. De svenske fabrikanterna begärde 14 å 18 kronor per 100 kg., då jag endast behöfde betala 9 kronor per 100 kg. för tyskt jern. Detta jern fick jag dels från Mühlheim i Westfalen, dels från Schlesien. Jernet transporterades från Mühlheim till Rotterdam. I Rotterdam omlastades det å fartyg på Karlshamn, hvarest jernet kostade cirka 30 procent mindre än svenskt jern. Jernet var dock af lika god beskaffenhet för mitt ändamål, som vårt bästa svenska jern eller det s. k. träkolsjernet. Jag blef förvånad öfver denna ofantliga prisskilnad och beslöt att resa till de tyska produktionsorterna för att få reda på orsaken till detta. Då meddelades mig, att jernmalmen hemtades från Bilbao, transporterades öfver Rotterdam till Mühlheim och sedermera tillbaka öfver Rotterdam till Karlshamn, och trots detta kunde de sälja sitt jern billigare än svenskarne, som hade sin jernmalm alldeles bredvid sig. Min ärade granne säger, att de måste hafva gjort förlust på den affären, men händelsevis var det ett aktiebolag, och det lemnade ganska goda dividender. Jag förmodar, att styrelserna icke lemnade dessa

Ang. tull å
tack- och
stångjern m. m.
(Forts.)

dividender af egna medel åt aktieegarne och antager derföre, att det verkligen var sanning.

När jag kom tillbaka från Tyskland, träffade jag åtskilliga svenska jernfabrikanter och frågade efter orsaken till denna ofantliga pris-skilnad. Jag trodde, att det möjligen skulle finnas någon svensk jernindustriidkare, som skulle vara lika skicklig som tyskarne, i hvilket fall han icke bort behöfva något som helst skydd. Man förklarade, att orsakerna vore många, dels vore de svenska fabrikena smärre, dels af-sättningen ringa o. s. v., men någon verklig utredning har jag för min del aldrig kunnat få af någon svensk jernverksegare. Jag skulle blifva den jernverksegare tacksam, som ville här i kammaren meddela mig, hvarför de här i landet arbeta så mycket dyrare än i utlandet. Om han kan visa att industrien skötes med lika mycken intelligens, förstånd och omtanke som i utlandet, om han kan bevisa, att den svenska malmens arbetskostnad ovilkorligen nödvändiggör tull och till och med en högre tull än den nuvarande, skall jag, då jag anser jernhandte- ringen vara en naturlig näring för vårt land, trots jag icke hör till dem, som hylla tullvänliga åsigter, icke hafva något emot, att skyddet för jernindustrien höjes. Men när jernindustriens målsmän komma och begära en så väsentligt förhöjd tull, ehuru utskottet ansett riktigt att icke denna gång höja tullen, finner jag, att de bort komma med några hållbara skäl för sitt efter min åsigt ohemula yrkande.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Reuterswärd: Ehuru jag icke var närvarande, när denna fråga slutbehandlades af utskottet, känner jag den ganska nära ändå. På den grund har jag begärt ordet för att uttala min mening.

Jag instämmer till alla delar i de skäl, som herr af Burén här angifvit. Säkert är, att den tullsats, som är åsatt artikeln *jern*, är alldeles för låg för att kunna utgöra ett tillräckligt skydd för denna handtering. Emellertid får jag säga, att jag för närvarande icke anser mig böra yrka bifall till herr af Buréns förslag, och skälet är helt enkelt det, att så länge det till följd af spanska traktaten icke låter sig göra att få ett fullt systematiskt tullskydd, omfattande hvarje gren af jernhandteringen, föreligger icke något giltigt skäl att fördyra denna produkt, under det en del af jernhandteringen står alldeles skyddslös och således får hela tungan på sin lott. Som jag tror mig veta, att Kongl. Maj:ts regering icke anser sig å nyo böra göra någon framställning i denna fråga till spanska regeringen, så böjer jag mig för dessa skäl och kan derför icke rösta med herr af Burén i denna del.

Jag kan icke lemna den siste ärade talaren alla de upplysningar han möjligen kan fordra. Jag har visserligen kännedom om jernhandteringen, eftersom jag sysselsatt mig med denna handtering i 38 år, men olyckan var, att mina studier från början icke ingo i den riktningen. Jag uppfostrades till knekt, men sedan jag kastats in på denna bana, sökte jag i mina unga år så mycket som möjligt sätta mig in i förhållandena, då det ju låg i mitt intresse att icke vara alldeles okunnig om huru det tillgår. Jag vågar påstå, att detta är en vigtig statsekonomisk fråga, och herrarne skola icke tro, att jag uppträder för saken, derför att jag är personligen intresserad af den-

samma, ty jag skulle sannerligen rösta på samma sätt, om jag också aldrig sett en smedja eller en masugn.

Herr Smith nämnde till en början, att han för några år sedan infortrade priskuranter från svenska jern tillverkare på bandjern. Men då han fick uppgifter på kolossalt höga pris, vände han sig till utlandet. Händelsen är verkligen den, att vi kunna icke tillverka lika billigt som utlåndingen, därför att vi vinnlägga oss om att göra den bästa möjliga vara. Tyvärr har man äfven här börjat fuska och derigenom gjort vår jernhandtering stor skada. Hvarför skall utlåndingen köpa vårt svenska jern, då det icke är bättre än hans eget? Jag har också blifvit tillfrågad, hvarför jag icke säljer sämre jern till billigare pris; men jag kommer aldrig att sätta mina märken på en förfalskad jernvara. Hellre skulle jag nedlägga rörelsen än att på sådant sätt bidraga till att förstöra det svenska jernets renommé.

Att vi icke kunna sälja vårt jern så billigt, beror på många omständigheter. Våra brytningskostnader äro mycket höga. Först måste vi hemta malmen från grufvan oftast nedsnöad och nedisad, så skall den sofras, derefter sönderslås i små bitar. Slutligen måste man taga bort oarterna, af hvilka vi icke kunna begagna oss, ehuru de innehålla mycket jern. Genom en sådan noggrann sofring blifver det svenska jernet i allmänhet af prima kvalitet, men äfven dyrt; men säkerligen vet hvar och en af herrarne, att man får icke goda varor till samma pris som förfalskade.

Man fordrar nu här i landet, att vi skola förse arbetarne, om icke med rikliga inkomster, åtminstone så, att de hafva full bergning. Huru gör man i andra länder? I somliga länder drager man visserligen litet försorg om arbetarne, men, mina herrar, jag tror icke, att det finnes något land i verlden, der man vinnlägger sig så om arbetaren som i detta land. Vi hålla skolor åt deras barn, vi skaffa dem trefliga och sunda bostäder o. s. v., allt kostnader hvarom andra länder icke hafva någon aning. Då vi härtill lägga, att vi här i landet anse, att det är arbetsgifvarens pligt att draga försorg om icke allenast arbetaren utan äfven om hans familj, som ofta förutom hustrun kan bestå af 7 till 8 barn, så torde hvar och en finna, att när alla dessa skola lefva på en annans arbete, så måste arbetsgifvaren ofta träda emellan för att förekomma nöd, och detta blifver, mina herrar, ganska dyrbart.

Arbetarne hafva vid flera tillfällen fordrat högre aflöning, under det jernet fallit, och följderna här af har varit, att de flesta bruk gjort oerhörda förluster. Jag kan försäkra att milliontals kronor derigenom gått ur bruksegarnes fickor.

En ganska vigtig faktor hafva vi vidare deruti, att våra kommunikationer äro i allmänhet mycket svåra, när det gäller att från grufvorna hemta malmen. De ligga vanligen i trakter, der vägarne äro mycket dåliga, eller der inga vägar finnas alls, och man måste i sådant fall passa på under goda vintrar, annonsera i tidningarna för att få erforderlig hjälp vid forslingen, och sådan erhålles vanligen icke, utan att man måste betala mycket hög forsellön. Helt annorlunda blir förhållandet, om man, såsom i utlandet ofta händer, har kanaler eller jernvägar tätt intill grufvan; endast tillvaron af en sådan fördel

*Ang. tull å
tack- och
stångjern m. m.*
(Forts.)

Ang. tull å tack- och stångjern m. m. på den ena sidan gör det mycket svårt för en konkurrent att med framgång uppträda såsom täflande.

(Forts.)

Vidare hafva vi alla kostnader som förorsakas af den kontroll och det fiskaliska tvång, som utöfvas af myndigheterna. Man kan icke bearbeta en enda grufva utan att öfvervakas af grufingeniörer, bergmästare och kommerskollegium såsom öfverstyrelse. En ny pålaga för industrin i allmänhet är de försigtighetsmått, som enligt den nya lagen måste iakttagas för att icke arbetarnes lif och lemmar må varda utsatta för någon fara. På detta sätt hafva vi gång efter annan fått våra pålagor ökade. Så var äfven förhållandet med den nu betydligt ökade afgiften för mutsedlar. Om man förr t. ex. begärde hvilostånd på 10 grufutmål, kunde detta ske i en enda anmälan, då lösen för resolution var 3 rdr banko, nu deremot skola 10 olika ansökningar göras, hvarä man får en resolution för hvardera med en afgift af 5 kronor; således har man fått denna beskattning mer än tiodubblad.

Det säges att jernhandteringen är en fri handtering; nej, mine herrar, den är visst icke fri, den är såsom förut är nämndt bunden af tvång i ganska hög grad. Det behöfves endast att en förvaltare glömmmer att lemna vederbörande uppgifter rörande grufdriften, för att man skall blifva utsatt för krängel och trassel.

Jag vet icke, om den ärade talaren är tillfredsställd med de af mig lemnade upplysningarna, och jag skulle kunna tillägga åtskilligt som utgör bidragande orsaker till att vi icke kunna sälja lika billigt som utlandet, men jag har särskildt fäst mig vid den af herr Smith lemnade uppgiften, att han från en firma i Behntrakten erhållit bandjern till ungefär halfva det pris, hvartill det här kan tillverkas. Jag vill då äfven nämna att jag förliden höst skickat jern till Kina, och att jag säljer det der till ett otroligt billigt pris. Jag har velat få in min stämpel der i marknaden och betraktar denna första sändning såsom ett prof samt hoppas i framtiden kunna göra affärer med större vinst. Jag undrar om icke den nyssnämnda firman äfven, då herr Smith troligen var den första som från Sverige gjort beställning hos densamma, velat genom låga pris vinna insteg, i beräkning att äfven i framtiden kunna behålla och draga nytta af en så god kund. Då talaren vidare nämnde, att firman var ett aktiebolag, som lemnat sina delegare goda dividender, så kan jag tryggt påstå att det icke var på sina förbindelser med herr Smith som bolaget gjorde vinst, utan på sin öfriga rörelse. Utan att närmare känna det ifrågavarande jernets beskaffenhet kan jag säga att det är blankt omöjligt att till det af herr Smith uppgifna priset med någon vinst leverera detsamma fritt i Karlshamn, så vida det icke är på orättfärdigt sätt åtkommet.

Något yrkande har jag emellertid icke att göra.

Herr af Burén: Jag begärde ordet med anledning af de anmärkningar och förfrågningar, som af min granne framställdes angående orsakerna till att vårt jern icke kan tillverkas till samma låga pris som det utländska. Den siste ärade talaren torde i sitt anförande hafva bemött dessa anmärkningar; det smärtar mig endast att samme ärade talare icke kunnat förena sig med mig och icke velat understödja den af mig begärda tullförhöjningen; dock, utgången må blifva huru

som helst, jag anser mig icke till fullo hafva uppfyllt min pligt mot alla dessa bruk, masugnar och jernverk, förr än kammaren sagt sitt votum, hvarför jag, herr grefve och talman, vidblifver mitt yrkande.

Ang. tull å
tack- och
stångjern m. m.
(Forts.)

Herr Forssman: Det synes mig, som om herr af Buréns motion skulle grunda sig på ett missförstånd. Motionären citerar nemligen en resolution, som fattats på ett möte i Manchester af personer, hörande till handelskammaren i denna stad. Resolutionen har följande lydelse: »alla förbrukningsartiklar, hvilka till sitt väsende och natur likna dem, som vi sjelfva frambringa och som utbjudas till salu i de förenade konungarikenas marknad, böra beläggas med en »imperial and local taxation», hvars storlek motsvarar de omkostnader, hvilka skulle hafva varit förknippade med deras produktion, så framt de frambragts eller tillverkats inom de förenade konungarikenas gränser». Man har således, så framt resolutionen är riktigt citerad, uttalat sig för en tull eller särskild beskattning, motsvarande de kostnader, som äro förknippade med varornas produktion inom landet. Detta har motionären uppfattat så, att han för hvarje varuslag försökt att räkna ut arbetskostnaden inom landet, och tullen skulle då gå till ett belopp, lika med denna arbetskostnad. I en bilaga till motionen är arbetslönen för framställande af 100 kilogram tackjern uträknad på följande sätt:

Arbetslön för 170 kilogram malm à 23 öre	kr. 0: 39
» 15 » kalk à 1 »	» 0: 15
» 4 tunnor träkol à 15 »	» 0: 60
» i hyttan	» 0: 50

Summa kr. 1: 64.

Jag kan icke undgå föreställa mig, att motionären här vid lag varit ledd af en missuppfattning af den resolution han citerade, ty då deri står, att tullen skall *motsvara* arbetskostnaden, är dermed sannolikt icke afsedt att tullen skall vara alldeles lika med nämnda kostnad. »Motsvara» i resolutionen bör tydligen uppfattas såsom »lämpad efter». Det tager sig också mycket besynnerligt ut, när man ser dessa belopp, till hvilka motionären föreslagit tullarne: för tackjern kr. 1: 64, för götmetall kr. 3: 63 o. s. v. för 100 kilogram, och man förstår icke, huru han kommit till sådana tal, utan att gå till motionen. Motionären har underlåtit att visa rättigheten af den principen, att tullen å en vara skall uppgå till just samma belopp som hela arbetskostnaden för varans framställande. Denna princip är åtminstone för mig alldeles ny. Så länge motionären således icke lyckats visa, att principen för hans tullberäkningar är giltig, finner jag för min del och hoppas, att äfven kammaren skall finna, att anledning icke föreligger till ett bifall af motionen.

Herr Wærn: Då jag i trettio år varit bruksidkare och, i motsats till hvad en föregående talare om sig yttrade, kan säga att jag blifvit uppfostrad för detta yrke, ber jag att få yttra några ord om hvad jag anser vara förnämsta anledningen till svenska jernindustriens

Ang. tull å
tack- och
stångjern m. m.
(Forts.)

för handen varande svårigheter, men först vill jag dervid upptaga några af de skäl, som en föregående talare uppgifvit såsom grund dertill, att det svenska jernet måste säljas dyrare än det utländska. Han nämnde, att vid tillverkningen af jern i Sverige en sådan ärlighet gjorde sig gällande, att man endast använde det bästa råmaterial. Det förefaller mig annars, som om ärlighet i affärsverksamhet skulle bestå deri, att man icke gifver ut sin vara för annat än hvad den verkligen är, men när köpare af jern finnas, hvilka vilja använda det till vissa ändamål, der en vara af bästa slag icke är af nödvändigheten påkallad och deremot prisbillighet är synnerligt afsevärd, så fordrar icke ärligheten att man afstår från att tillfredsställa dylika konsumenters behof. Om i vissa fall äfven ett sämre jern kan med fördel användas, så åsidosättas icke ärlighetens fordringar, derest vid jernets framställande användas malmer af mindre godhet, hvilkas kostnad ställer sig billigare än de vanligen använda malmernas.

Det andra skälet var, att de svenska arbetsgifvarne sörjde för sina arbetare på ett sätt, hvartill icke något motsvarande funnes i utlandet, men jag tror att man äfven der på många ställen har en långt drifven omtanke om sina arbetare.

Ytterligare nämnde han de stora kostnader och det fiskaliska tvång, som förorsakades af dels kontrollerande myndigheter, såsom bergmästare, dels sådana myndigheter som kommerskollegium, till hvilka infordrade uppgifter måste lemnas, men hvad kostnaden angår för meddelandet af dessa upplysningar, så måste den anses såsom en ren bagatell. De afgifter, som enligt hvad talaren nämnde tynga på jernindustrien, äro icke tillkomna genom något åtgörande af de nämnda myndigheterna, utan genom beslut af Riksdagen. Allt detta torde således icke allt för mycket inverka på den ifrågavarande industriens ställning, som äfven enligt min uppfattning är mycket svår. Svenska jernet har, till följd af den utomordentliga friheten från oarter i våra malmer, under århundraden haft högre värde och därför äfven högre pris än andra länders jern, men genom de nyaste metoderna inom jern- och stål-tillverkningen kan numera en utmärkt vara framställas ur äfven mindre godartadt råmaterial, och den svenska produkten blir äfven med tillämpning af samma metoder mycket dyr. Orsaken dertill är dyrheten af vårt bränsle och svårigheten att deraf erhålla nog mycket på ett ställe för en jern-tillverkning af den storlek, som för åstadkommande af billigast möjliga produktionskostnad är nödig. Då är frågan huru vår ställning skulle kunna förbättras, och jag anser dervid först och främst att vi alltid böra erinra oss, att enär vår inhemska marknad under alla omständigheter är för liten för afsättning af hvad vi kunna producera, måste vi arbeta jemväl för den utländska marknaden. Med afseende härpå förefaller det mig, som skulle det vara ett svårt fel att genom tullar fördyra råmaterialet för många grenar af den förädlade jernindustrien, för hvilka det är af vigt att hafva råvaran så billig som möjligt, ty följderna deraf måste blifva att det jern, för hvilket afsättning ej inom landet kan beredas, säljes till utlandet till lägre pris än det, som säljes här hemma, och derigenom blir det alldeles omöjligt för den svenske jernförädlaren att till utlandet sälja sina sålunda för-

dyrade produkter. En sådan åtgärd skulle alldeles sätta denna industri ur stånd att med framgång uppträda på världsmarknaden.

Enligt mitt förmenande böra vi lägga an på så väl jern tillverkning som jernförädling och manufakturering i större skala. Hvad som dervid först torde böra undersökas är, om ej cokesmasugnar kunna med fördel i Sverige användas och vid dem ett billigt men i allt fall godt tackjern af svenska malmer erhållas.

*Ang. tull å
tack- och
stångjern m. m.
(Forts.)*

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

Sedan öfverläggningen rörande förevarande punkt förklarats slutad, gjorde herr grefven och talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i punkten hemställt och vidare derpå att, såsom herr *af Burén* föreslagit, kammaren skulle besluta, att tullen å jern och stål i stänger och knippor skulle höjas till 3 kronor 50 öre för 100 kilogram, men bifalla utskottets hemställan i öfrigt; och förklarade herr grefven och talmannen sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *af Burén* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 14 punkten af sitt betänkande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar.

Nej;

Vinner Nej, besluter kammaren, att tullen å jern och stål i stänger och knippor skall höjas till 3 kronor 50 öre för 100 kilogram, men bifaller utskottets hemställan i öfrigt.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 85;
Nej — 24.

15--18 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

19 punkten.

*Ifrågasatt för-
höjning af tul-
len å majs.*

Herr Söderberg: På grund af de i motiveringen till min motion anförda skäl anhåller jag att få yrka bifall till densamma samt afslag på utskottets hemställan.

Ifrågasatt för-
höjning af tull-
len å majs.
(Forts.)

Friherre Barnekow: Då motionären endast åberopat sin motion, kan jag inskränka mig till att åberopa utskottets utlåtande och på deri anförda grunder anhålla om bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och sedan derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle, i öfverensstämmelse med hvad herr *Söderberg* yrkat, höja tullen å majs till 3 kronor 75 öre för 100 kilogram; och förklarade herr grefven och talmannen sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Söderberg* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 19 punkten af sitt betänkande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets berörda hemställan och bifalles herr *Söderbergs* ifrågavarande yrkande.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 83;
Nej — 14.

20 och 21 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

22 punkten.

Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spanmål.

Herr *Smith*: Jag beklagar djupt att ett sådant skriffel skulle komma in i min motion, ty efter hvad utskottsbetänkandet tyckes angifva, har detta skriffel varit enda anledningen till att spanmåls-tullarne denna gången icke blifvit aflyftade. Utskottet har nemligen icke uppgifvit något annat motiv än skriffelet. Men, mine herrar, jag lofvar att komma tillbaka nästa år utan skriffel. Jag ämnar icke begära votering, men jag skall bedja att för kammaren få framlägga en ganska fullständig utredning i denna fråga, som förekommer under rubriken »tullarne och spanmålsprisen» uti tidningen *Aftonbladet* för den 21 november 1888.

»Såsom bidrag till belysning af den viktiga frågan om tullarnes inverkan på härvarande spanmålspris ha vi anställt en jämförelse emellan prisnoteringar å hvete och hvetemjöl härstädes och i London under senaste tolf månader. Uppgifterna från London äro grundade på de

af Economist återgifna officiella engelska noteringarna; de svenska prisen äro tagna ur mäklarenoteringsboken å Stockholms börs. Då noteringarna i London grunda sig dels på rydmått, dels på vigtmått, våra noteringar alltid på vigtmått, hålla vi för riktigast att angifva de inträffade förändringarna i *procenttal*.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spannmål.
(Forts.)*

Beträffande de särskilda noteringarna hänvisa vi till den på annat ställe i tidningen införda tabellariska öfversigt.

Under de tolf månaderna från början af november 1887 till början af innevarande månad ha enligt nämnda öfversigt följande prisförändringar inträffat:

<i>Hvete</i> har stigit:	
i London	6,6 procent,
i Stockholm	37,4 »
	skilnad 30,8 procent.
Tullen motsvarar.....	23,5 »

<i>Hvetemjöl</i> har stigit:	
i London	9,3 »
i Stockholm	37,0 »
	skilnad 27,7 procent.
Tullen motsvarar.....	21,8 »

Hvad beträffar skilnaden mellan stegringen här och stegringen i London å hvetepriset må anmärkas, att densamma blifvit mycket större än ofvan synes, derest icke i mäklarenoteringsboken för den 2 dennes hvete noterats: säljare 105 à 145 öre; medeltalet häraf: 125 öre, är nemligen ett pris mycket lägre än det, hvartill medelgodt hvete vid nämnda tid hade villiga köpare.

Förestående jämförelse angifver, af skäl som ofvan nämnts, prisförändringarna i procenttal. Det ligger i sakens natur, att prisen per vigtmått icke alltid sammanfalla med prisen per rydmått, emedan t. ex. ett visst rydmått hvete, såsom bekant, kan hålla ganska olika vigt. Då man i allmänhet noterar på grund af god medelvigtt eller, såsom här i Stockholm, noterar två pris, inneslutande olika kvaliteter, så blifver skilnaden emellan vigtpriisen och rydmåtpriisen icke af någon nämnvärd betydelse.

Af ofvanstående jämförelse framgå följande märkliga sakförhållanden:

att prisen härstädes å hvete och hvetemjöl under senaste tolf månader undergått en stegring, hvars belopp betydligt öfverskjuter beloppet af den i London samtidigt inträffade stegringen, *plus* beloppet af de svenska tullarne;

att den härstädes inträffade stegringen i hvetepriset till öfvervägande del utvecklats sig under månaderna februari—juni, eller månaderna närmast efter tullarnes införande;

att under samma månader ingen motsvarande stegring inträffade i London;

att de under tiden juli—november, då ju tullarne redan bort hafva till fullo gjort sig gällande, härstädes inträffade prisförändringar å korta, framkallade af förhållanden, som stodo i sammanhang med årets skörd,

I London				I Stockholm		
per 280 lbs.				per 20 skålpund.		
1888	sh.	d.	proc.	1888	öre	proc.
7 jan.	25	6		10 jan.	168	
4 febr.	25	6		3 febr.	168	
3 mars	25	6		2 mars	185	+ 10,1
7 april	25	6		6 april	185	
5 maj	25	0	— 1,9	4 maj	190	+ 3,0
8 juni	25	0		8 juni	201	+ 6,6
7 juli	25	0		6 juli	201	
4 aug.	25	0		3 aug.	196	— 3,0
8 sept.	27	6	+ 9,3	7 sept.	225	+ 17,3
5 okt.	30	0	+ 9,3	5 okt.	230	+ 3,0
2 nov.	29	6	— 1,9	2 nov.	230	
			+ 18,6			
			— 9,3			
Stegring			9,3	Stegring 37,0		

*Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spannmål.
(Forts.)*

Den svenska tullen (kr. 4,30 per 100 kilo) motsvarar 21,6 proc. å utgångspriset 168 öre.»

Hvad som skulle bevisas med mina siffror, som ty värr fått ett fel, var att Sverige verkligen får betala i högre pris både tullsatserna och derutöfver. Utskottet har vetat göra troligt att detta ej är med sanna förhållandet öfverensstämmande, och det är detta jag önskat vederlägga med siffror och bestämda data, som jag tror svårigen skola kunna jäfvas. De siffror utskottet framlagt har jag svårt att bedöma, då jag ej vet sättet, på hvilket utskottet kommit till desamma.

Min motion afer att bevisa, att svenska folket får betala hela tullen och derutöfver för sin brödföda, och vidare att nästan hela den provins, jag representerar, har, med undantag endast af några få jordägare, uteslutande skada af spannmålstullarne, hvilket framgår af den utredning jag gjort i min motion, och jag har ansett det vara min pligt att redan nu påvisa detta sakförhållande.

Till nästa riksdag skall jag fullkomna denna motion, att herrarne må kunna se, huru sakerna då gestalta sig.

Jag yrkar bifall, men kommer icke att begära votering.

Friherre Klinckowström: Jag hade visserligen icke ansett nödigt att uppträda i denna fråga. Då man känner kammarens åsichter rörande skyddstullarne, kunde det ej vara fråga om att herr Smiths motion skulle kunna röna något gillande i denna kammare, och därför handlade också herr Smith riktigt och förståndigt, då han förklarade, att han ej ämnade begära votering. Men, mine herrar, han anförde en hop åsichter af den beskaffenhet, att jag anser ett svaromål från den sida, som jag har äran tillhöra, icke vara obefogadt.

Först och främst får jag påpeka att det långa utdrag, han gjorde af en tidningsartikel, var från frihandelstidningen Aftonbladet, å hvilken jag icke prenumererar, men som jag dagligen läser så väl som åtskilliga andra af frihandels organ, för att se hvart det bär med

Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spannmål.

(Forts.)

deras åsigter, och att herrar frihandlare i sin nuvarande förtviflade belägenhet tillgripa alla både möjliga och omöjliga bevisningsmedel, derom har jag i många fall full visshet.

Hvad beträffar de uppgifna prisstegringarna å hvete och hvete-mjöl, skulle jag kunna glädja herr Smith med åtskilliga uppgifter från tyska riket, som låta ännu mera förtviflade för tullskyddsvännerna. Det är från de offentliga redogörelser, som ärligen skickas in till det tyska riksdepartement, som har dessa saker sig anförtrödda. Af dessa visa sig förändringar af ända till 100 procent uti prisen å spannmål i de norra och södra tyska provinserna. Men lägger man tillsammans de 165 olika uppgifterna från landets skilda delar, hvilka uppgifter inga till det departement, som har att granska och samla dessa, så visar det sig år från år, att alldeles icke prisen i Tyskland hafva i någon märkbar mån ökats till följd af de åsatta spannmåls- och mjöltullarne. Tvärt om. Och hvad som är ännu märkvärdigare, och hvilket mycket lätt kan kontrolleras genom kommerskollegii uppgifter rörande medelprisen på spannmål af olika slag inom östersjöprovinsernas kuststäder — och kollegium kan väl icke anklagas för att vara tullskyddsvänligt, åtminstone icke dess tillförordnade president, det bär då syn för saken — hvad som är ännu mera förvånansvärdt, säger jag, är att man af dessa uppgifter kan finna, att prisen kunna på ryska sidan, nära gränsen, vara högre, än uti preussiska sidans gränsstäder. Detta visar att tullarne icke hafva det inflytande på spannmålsprisen, som herrar frihandlare vilja söka göra troligt. Jag skulle kunna anföra ännu flera bevis härpå, ty jag följer så noga, som någon, med dessa förhållanden. Jag har nemligen ingen tjänst, som drager mig från studerandet af detta mitt älsklingsämne, i hvad angår så väl torg- som börspris, och jag kan försäkra herrarne, att prisen å spannmål visst icke höjt sig på senare tider, snarare tvärt om. Sålunda har jag sjelf blifvit derpå lidande, då jag varit nödsakad att sälja mina stackars spannmålstunnor från fjolåret. Och för öfrigt, mine herrar, hvad beträffar detta tal om brödskatte, så är herr Smith ej den förste, som kommit fram dermed, det står att läsa i alla frihandels organ, men detta tal är helt enkelt *osanning*. Ty denna bröds katt, som man säger att svenska folket betalar sedan vi satt tullar å spannmål, som inom landet kan produceras, den betalas af producenterna i främmande länder, hvarifrån spannmålen hitskickas, och derom är lätt att öfvertyga sig, blott man *vill* se saken från den sidan. Det är beklagligt, mine herrar frihandlare, att I blott betrakten konsumenter och producenter, men den mellanliggande ofantliga handelsklassen, som besitter hela rörelsekapitalet, som å ena sidan uppköper och å den andra sidan transporterar, assurerar, svarar för kurser och kursskillnadsförluster etc. och slutligen säljer till konsumenterna — denna tredje klass, mine herrar, om den hafven I aldrig ingått i undersökning. Deri ligger edert stora fel. I skullen hafva sysselsatt eder något mera med den stora handelsklassen, som på hela jorden vid uppköp af spannmål, transporter, assuranter och risker samt alla öfriga handelsvaror ärligen omsätter mellan 65 och 67 milliarder riksmark, enligt den österrikiske statistikern Neumann-Spallarts senaste uppgifter. Det är af denna oerhörda omsättningssumma, som tullen betalas för de varor, som im-

porteras i det land, hvilket sjelf producerar sådana varor. Vill då detta land ej åsätta dylika varor tullar, så skänker det tullafgifterna till den ofantligt mäktiga handelsklassen, som disponerar öfver detta oerhördt stora köpekapital. Deri ligger hela förklaringen och hemligheten deraf att tullar ej fördyra sådana varor, som i egna land kunna produceras. Och därför kommer jag hädanefter som hittills att med glädje mod sätta tullar å sådana varor, äfven om det gäller att höja dem än så mycket, och landet bör vara tacksamt därför; ty vi hafva derigenom lemnat statskassan ej så få millioner, och jag hoppas med Guds magt att, när franska och spanska handelstraktaterna komma bort, som jag hoppas sker nästa riksdag, och vi då kunna åsätta lämpliga och ökade tullar på lyxartiklar, på drinkare och frässare, landet då skall få en ytterligare ökad årlig inkomst af 4 till 5 millioner. Men med lyx- och öfverflödsartiklar är också ett helt annat förhållande, än med lifsmedel, som kunna inom vårt eget land produceras. Ty de, som vilja begagna sig deraf, få verkligen äfven betala tullen derå, och detta med rätta. Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spannål.*

(Forts.)

Herr Reuterswärd: Då ingen af utskottets ledamöter har till bemötande upptagit den förste talarens yttrande, skall jag bedja att få nämna några ord. Han beklagade att det enda skälet till den utgång, frågan fick i utskottet, berott derpå, att han såsom motionär begått ett skriffel. Hade det icke varit något annat fel med motionen, tror jag ej att utskottet lagt motionären detta till last. Men felet var verkligen vida större och bestod uti motionärens minst sagdt olämpliga skämt, som gick ut derpå att, sedan man öfvergått till ett nytt tullsystem, som ännu ej tillämpats mer än 7 å 8 månader, man redan skulle vara färdig att helt och hållet kasta detta system öfver bord. Jag frågar mina vänner bland herrar frihandlare, om på den tiden då ni, mine herrar, som man säger hade magten, vi ej. hvarje gång det var fråga om någon förändring i tullsats, ständigt och jemnt finga höra: rubba icke tulltaxan; om det också blott gäller en obetydlig artikel, så låt det vara som det är; ju större förändringar, som i detta fallet ske, desto olyckligare. Och här vill man redan vid denna riksdag ändra hela systemet, hvart skulle det väl bära hän! Jag är öfvertygad att det finnes många bland herrar frihandlare, hvilka, då de måst underkasta sig detta för dem så förhatliga system, skola inse, att det vore högst oklokt att rubba detsamma, innan man sett verkningarna deraf. Hafva då verkningarna af detta system varit så olycksbringande under dessa 8 månader? Har verkligen allt det myckna onda, allt det elände man profeterade vid 1887 och 1888 års riksdagar också inträffat? Nej, mine herrar, tvärt om. Vi hafva med glädje fått bevittna, huru som här börjat blifva lif och rörelse igen i vårt land, och det finnes förhoppning om att vårt gamla Sverige skall kunna göra reda och rätt för sig både inom och utom landet. Vid våra större anläggningar och industriella företag spira upp förhoppningar om ljuvsare tider, vi höra huru våra producenter, som förut icke kunnat afyttra sina produkter, nu blifva af med dem, visserligen ej till några höga pris, men de kunna dock förvandla dem i penningar, och det är redan mycket det på så kort tid.

*Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spanmål.
(Forts.)*

Motionären nämnde, att frågan skulle komma igen till nästa riksdag, och jag tror honom på hans ord. Det är nemligen ett förträffligt agitationsmedel icke blott inom riksdagen, utan i hela landet, då man kan säga, att den och den har uppträdt för de stackars arbetarne, som under det nya systemet få svälta och lida nöd, med ett ord, man blir en populär man, och det är väl det man eftersträfvat.

Jag skall bedja att få nämna, att under frihandelsnäst briljanta period, eller år 1868, betalade jag på Stockholms börs 30 riksdaler 75 öre för en tunna råg, och några dagar derefter låg på Stockholms redd en hel flotta af fartyg, som hindrats af motvind, för hvilka ej funnos upplagsplatser. Den 1 juni 1868, jag erinrar mig speciellt denna dag, emedan jag just då anlände hem från en utländsk resa, föll priset på en dag till 11½ rdr. För en vara, som är underkastad sådana vaxlingar, att den kan falla så oerhördt på några timmar, bestämmer ej tullsatsen priset, utan konjunkturen för ögonblicket. Och jag gifver friherre Klinekowström fullkomligt rätt deruti, att då vi sjelfva kunna producera större delen af landets spanmålsbehof, derest vi ej kastade det i bränvinsspannorna, så är det de pris, hvilka gälla i Sverige, som de hit exporterande få rätta sig efter och ej hvad spanmålen kostar å produktionsorten med frakt, assurans och annat. Om det svenska priset för dagen stigit, göra de en vinst; har det fallit, få de underkasta sig en förlust. Börsprisen bevisa sålunda ingenting. Allt beror på från hvilken ort jag tager dem. Såsom friherre Klinekowström påpekade, kan t. ex. på vestra kusten gälla ett pris och på den östra ett annat, beroende på tillgång och efterfrågan för tillfället och ej på tullförhållandena eller andra beräkningar.

Att tala om att det är de fattiges medel man tillgriper, är fullständigt nonsens. Så är förhållandet, då det gäller lyxartiklar eller varor, som vi ej sjelfva producera, såsom kolonialvaror. Der drabbas konsumenterna af tullarne jemte handelsvinsten och chancer i öfrigt.

Dessutom, då man för att bevisa sin sats fixerar en enda dag och tager prisen i durchsnitt samt säger: då var det olika pris på olika ställen, så begår man ett stort fel. Man tager ett maximum och minimum och uträknar sedan ett medelpris och säger: detta är priset; men, mine herrar, detta är icke exakt.

Talaren lofvade att visa huru det kommer att gestalta sig till nästa år. Jag hoppas att, om vi åter träffas, vi, derest vi vilja vara fullt upprigtiga, skola kunna få den glädjen att säga till hvarandra: det var ändock ej ett så tokigt system.

Jag tager mig friheten yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Smith: Jag skall icke länge taga kammarens tid i anspråk, men, då tvenne så högt aktade talare och upplyste män ännu i dag yttrat något sådant, som att tullarne icke skulle höja priset på en vara, kan jag verkligen icke hålla mig tyst. Jag har också varit köpman under en del af mitt lif och hör sålunda till den klass af medborgare, som skördat vinst äfven på handel med spanmål, men jag hör dock icke till dem, som skördat någon orättfärdig eller otillbörlig vinst derpå. Jag skulle nemligen vilja kalla det för otillbörlig vinst, om jag dervid fått taga så stor vinst som tullsatsens belopp, och jag tror

icke att någon inom hela den svenska köpmanscorpsen någonsin såsom vinst fått förtjena så mycket, som staten nu tager i tull. Någon måste likväl betala det belopp staten tager i tull. Att Ryssland likväl icke är den, som betalar denna prisförhöjning, derom kan jag försäkra den ärade talaren, ty vårt land köper så liten del af Rysslands sädesproduktion, att det endast blir en ringa procent af dess export och alldeles icke har något att betyda gent emot dess afsättning på verdensmarknaden. Om vi också köpte all den spanmål vi importera från Ryssland, så skulle som regel vi icke förmå att uppdrifva spanmålsprisen i Ryssland det allra ringaste, äfven om vi mot vårt eget intresse önskade det. Vi måste naturligtvis betala samma pris i Ryssland för vårt spanmålsbehof som England betalar för sitt, och då både vi och England äro tvungna att i Ryssland köpa våra behof, så har ju den svenske och engelske köpmannen samma inköpspris. Hur kan friherre Klinckowström då vilja ens försöka inbillna kammaren, att den svenske köpmannen skulle icke allenast förtjena lika mycket som den engelske, utan derjemte betala tullen utan att vid försäljningen tillägga den sitt inköpspris? Då spanmålsprisen i London och Stockholm jämföras, så befinnes det också att den spanmål, som inköpts i Ryssland af den svenske köpmannen till samma pris som den engelske, betingar så mycket högre pris i Stockholm, som tullbeloppet. Emedan varan i England är tullfri, kan den som en följd deraf säljas så mycket billigare som tullbeloppet. Man behöfver ju endast se, huru feta och välmående våra qvarnegare blifvit, sedan den orimliga skyddstullen på sammalet mjöl infördes. Jag försäkrar herrarne, att Sveriges qvarnegare numera icke höra till de magra nöten, utan tvärt om vill de högst välmående och mest gynnade i landet. Då så är fallet, vill jag just fråga, om det kan vara lämpligt och för samhället nyttigt, att ett fåtal qvarnegare få blifva så feta, att de kanske snart nog knappast kunna gå, samtidigt som en stor del af befolkningen genom mjölnarebeskattningen får betala brödfödan dyrare och kanske ibland genom *svält* får förlora sin rörelseförmåga. Jag tror icke detta kan vara riktigt och kan omöjligt få i mitt hufvud, att detta den ädle friherrens resonnement kan vara riktigt eller berättigadt. Jag skulle ha lust att låta öfversätta detta hans påstående på olika språk, för att icke allenast få höra den vetenskapsmans yttrande, som han nyss åberopade, utan äfven åsigterna inom andra länder. Jag är fullkomligt öfvertygad att, om vi sälunda finge inhemta andra länders auktoriteters omdöme, skulle alla, som nu dela friherrens mening, komma under fund med att hans resonnement icke håller streck. För min del tror jag det kunde vara skäl att i stället för dylikt snack årligt säga till svenska folket, att vi taga tull på spanmälen, därför att vi landbrukare vilja hafva mera betaldt för den säd vi hafva att afyttra. Vi kunna icke konkurrera med dessa spanmålexporterande länder, och detta af flera skäl. Så hafva vi betalat vår jord högre, hafva högre arbetslöner, kortare arbetstid, dyrare kapital m. m. Tag fram alla sådana skäl, som må kunna uppletas till försvar för den satsen, att ett fåtal större jordegare skola gifvas rätt att taga skatt på all svensk säd som produceras och säljes i landet och som fördyras med tullens hela belopp, men kom icke med ett sådant barockt påstående, som att va-

*Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spanmål.*

(Forts.)

*Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spannmål.
(Forts.)*

ran icke stiger i pris genom tullar. Svenska folket är icke så dant eller hufvudlöst, att det låter proppa i sig någonting så tokigt vilseledande under någon längre tid. Jag skulle möjligen kunna gifva mig något till freds, om jordbrukarne ärligt sade, att vi behöfva tullar för att höja spannmålspriset och att vi skola med lugnt samvete stoppa vinsten i våra fickor och detta icke endast nu, utan för all evighet, såsom väl meningen tycks vara, då samma, förra året vederlagda skäl å nyo framföras, ehuru deras origtighet bevisats genom spannmåls- och mjölprisens stegring med tullbeloppen.

Då jag är öfvertygad att spannmåls- och mjöltullar äro i hög grad orättvisa, obilliga och skadliga för största delen af svenska folket, skall jag i fortsättning arbeta på deras afskaffande, hvilket jag hoppas skall bli fallet snarare, än den ädle friherren kanske önskar.

Friherre Klinckowström: Jag förvånar mig verkligen öfver det resonnement herr Smith nyss framstälde. Jag hade alltid trott att han var en förständig karl och en klok och skicklig köpman, som till fullo uppskattade handelsförhållandena uti de olika länderna, men af hvad han yttrat nyss ser jag till min förvåning att han icke nu atminstone annonserat något dylikt.

Han anförde förhållanden från den ryska spannmålsmarknaden, jemförde dem med de svenska spannmålsprisen och sade, att, då Ryssland säljer sina varor, säljer det dem till för billigt pris i förhållande till hvad det får, då det skickar dem öfver hit till oss. Jag skall nämna för herr Smith ett exempel, hemtadt från ett ännu affägsnare land, nemligen från Ostindien. Då jordegarne i Ostindien sälja sitt hvete, så exportera de det icke direkt till London och få därför icke heller ens halfva det pris, som handelsmannen sedan i London tager för varan och hvári inberäknas alla utgifter för varan tillika med handelsvinsten, eller öfver 100 procent mer än producenten erhåller i betalning.

På samma sätt går det till i Ryssland. Jag har skaffat mig notis om spannmålsprisen i det inre af Ryssland, derifrån varan sedermera fraktas till östersjöhamnarne, och af dessa prisnoteringar har jag alla gånger funnit, att priset i det inre landet varit vida lägre, d. v. s. att producenterna fått betydligt mycket mindre betaldt än köpmännen. Dessa handlande uppköpa nemligen spanmälen och magasinera förråden i kuststäderna samt afyttra sedermera spanmälen först då de derpå kunna skaffa sig så stor vinst, att tullen icke spelar någon roll. Understundom inträffar dock en krasch inom spannmålsmarknaden, så att köpmännen måste afyttra sin spannmål till underpris, och då kunna de derpå göra stora förluster.

Jag skall vidare bedja få anföra ett litet exempel från mitt eget handelslif, ty äfven jag är också i viss mån köpman och måste sälja, för att kunna lefva och betala min arbetspersonal o. s. v. Jag har nemligen bland annat på min egendom, tre mil från Stockholm, en stor trädgård och sänder derifrån en viss tid på året kl. 7 hvarje morgon med ångbåt trädgårdsprodukter, som då inkomma till Stockholms brobänk kl. 9. Trädgårdsmästaren kan icke sjelf sitta och afyttra på torgen de 50—100 tunnor trädgårdsprodukter, han sälunda kan föra med sig, utan gum-

mor komma ned till ångbåten och erhålla på kredit från 2—5 tunnor hvar, som de sedan afyttra, hvarefter de till trädgårdsmästaren öfverlemna de tomma tunnorna äfvensom den öfverenskomna betalningen. Hvad tror väl herr Smith att dessa gummor göra för vinst på denna affär? Jo stundom ända till 25 proc., och de ega ändock icke ens något kapital att köpa för, utan hafva på kredit gjort sig en förtjänst af 25 proc. af varans verkliga värde.

Det är i sanning förvånande, att icke blott herrar frihandlare utan ledsamt nog också en del protektionister icke alls taga i betraktande den mellanklass, som sålunda med god smak stryker i sin ficka en betydande vinst. Jag har sökt erhålla tillgång till dessa mellanhänders handelsböcker, men det har hittills åtminstone varit omöjligt, ty de bränna upp dem.

Jag skulle vara herr Smith synnerligt tacksam, om han kunde skaffa mig en eller annan sådan handelsbok, ty derigenom skulle jag kunna skaffa mig många uppgifter, som jag nu saknar, och kunna lemna faktiska bevis för mitt påstående.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

23—25 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

26 punkten.

Herr Lithander: I min vid betänkandet fogade reservation mot den af utskottet föreslagna tullen å ägg har jag anført de hufvudsakligaste skälen, hvarpå jag grundat mitt motstånd i denna fråga, hvadan jag skulle kunna inskränka mig till att helt enkelt yrka afslag å utskottets hemställan, men jag vill dock ytterligare tillägga ett skäl emot den föreslagna tullsatsen. Det är nemligen den stora olägenhet, som måste uppstå vid tullbehandling af dylika varor, då tvistigheter uppstå vid tharavigtens beräkning och man möjligen måste upptaga äggen ur de kärl, hvari de förvaras. Sådana tvister skola otvifvelaktigt uppstå ganska ofta, och det vore orätt att utsätta allmänheten och tullpersonalen dertför.

Då, enligt min upfattning, denna tull är såsom skyddstull alldeles obehöflig, och då den inkomst, hvilken genom densamma skulle beredas statskassan, är temligen betydelselös, föreställer jag mig att artikeln ägg fortfarande som hittills bör få vara tullfri.

Jag anhåller således få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herr Stephens: Då jag är af olika mening med den siste tälaren, vill jag också yttra några ord i frågan. Den föreslagna tullen

*Ifrågasatt
upphäfvande
af tullen å
spannmål.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
tull å ägg.*

*Ifrågasatt
tull å ägg.*
(Forts.)

på ägg synes mig under alla förhållanden vara till nytta. Som her-
rarna veta, importeras icke obetydligt med ägg hit till Sverige, och de
flesta af dessa ägg komma till Stockholm från Ryssland. Dessa ryska
ägg lära dock, efter de uppgifter, som lemnats utskottet, vara af så
dålig beskaffenhet, att icke ens bagaregesällerna vilja förtära dem.
Det synes därför önskvärdt, om man kunde blifva qvitt dessa dåliga
ägg, men om Stockholms befolkning framgent såsom hittills skall trak-
teras med halfruttua ryska ägg, så får åtminstone svenska staten nå-
gon inkomst deraf genom tullen, och denna inkomst få ryssarne betala,
då tullen icke kan åstadkomma någon nämnvärd förhöjning i priset
på äggen, hvilket beror deraf att vi årligen producera tre millioner
ägg mer än landet behöfver, och följaktligen blir det prisförhållandena
på den engelska marknaden, dit vi exportera våra ägg, som bestämma
priset på äggen här i landet. Skulle t. ex. äggprisen här i Stockholm
stiga så högt, att det blir fördelaktigare för producenterna att skicka
varan till Stockholm i stället för till England, strömma äggen hit tills
tillgången blir större än efterfrågan, och då sjunker åter priset i nivå
med det pris, som erhålles genom att skicka äggen till den engelska
marknaden. På samma sätt som de svenska äggen få rätta sig efter
prisen på den engelska marknaden, få de ryska äggen också rätta sig
efter prisen å svenska ägg och ställa sig lika med dem, ty annars få
de ingen afsättning. Om således de $3\frac{1}{2}$ millioner ägg, som årligen
importeras hit ifrån Ryssland, kunde helt och hållet utestängas, skulle
den härigenom uppkommande bristen fyllas af ägg från Sveriges syd-
liga provinser, och detta skulle åter hafva den fördelen med sig, att
jernvägar och ångbåtar härigenom finge ökade trafikinkomster. Fjäderfä-
skötseln här i Sverige har under senare tider gått betydligt framåt,
och om vi uppmuntra den något, skulle den kunna uppnå samma di-
mensioner som den för närvarande har i Danmark och blifva en be-
tydande affär. Äggproducenterna i Sverige tillhöra hufvudsakligen de
mindre bemedlade klasserna, smärre jordbrukare, bönder, torpare och
backstugusittare o. s. v., och då nu denna vårt lands fattigare befolk-
ning funnit sig föranlåten att till tullkomitén inkomma med en peti-
tion, underskrifven af öfver 4,355 personer, med anhållan att få tull
på ägg, kan jag icke tro att denna kammare skulle vilja neka dem en
sådan tull, i synnerhet om man tager i betraktande att de större in-
dustriidkarne fått en betydlig skyddstull för sina näringsgrenar. Ägg-
importen har under de senare åren år för år ökats betydligt. Sålunda
infördes år 1880 773,822 stycken, år 1887 2,467,650 och år 1888
4,475,840 stycken, och således har den på sista året ökats med 2 mil-
lioner stycken, eller ungefär 82 procent. För att stäfja den ständigt
ökade importen af en vara, som vi sjelfva inom landet kunna producera,
och på samma gång tillmötesgå en billig anhållan af vårt fattigare
folk i dess ansökan om tull, får jag hos herr grefven och talmannen
anhålla om proposition på bifall till bevillningsutskottets förevarande
hemställan.

Herr Lundin: Ehuru tveksam jag är att begära ordet i denna
fråga, ty här, likasom ofta är förhållandet i fråga om framställningar
från bevillningsutskottet, hafva följts så hårda och stränga yttranden,

skall jag dock bedja att få yttra några ord. Det är dock sårande att vara ledamot af en kammare, der den korporation, som är mindre representerad, skall blifva bedömd i så hårda ordalag, att man vill räkna den till och jemföra den med de sju magra nöten. Då jag emellertid tagit mod till mig att begära ordet, får jag säga, att den ifrågavarande tullsatsen nästan skall tullbelägga sig sjelf på den grund att denna import, hvarom här är fråga, är förenad med åtskilliga obehag och förluster. Jag tror derför icke att det spelar någon roll, om denna tull vinner gehör eller icke. Den föreslagna tullsatsen är en sådan bagatell, att den i alla händelser blir ett högst litet skydd, hvarför jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Grefve Strömfelt: Det är i min egenskap af ledamot i tullkomitén som jag upplysningsvis vill säga några ord, ty det är till tullkomitén, den nyss omnämnda petitionen med mellan 4,000 och 5,000 namnunderskrifter, med begäran om tull på ägg, blifvit aflemnad.

Herr Lithander har i sin reservation, så vidt jag rätt uppfattat densamma, grundat sitt afstyrkande derpå, att styrelsen för fjäderfäskötselns befordrande skulle kommit med sin anhållan om tull, försedd med alla dessa underskrifter, ehuru här endast vore fråga om ett ortintresse, nemligen trakten närmast kring Stockholm.

I sjelfva saken vill jag icke yttra något, men jag ber få påpeka, att bland underskrifterna på petitionen finnas flera hundra från andra orter än trakten kring Stockholm och särskildt en del från herr Lithanders egen valkrets i Vestergötland, äfvensom från Bohuslän och, efter hvad jag i dag i hast kunnat inhemta, omkring 300 från Skåne. Således måste här vara ett mera allmänt intresse i fråga än Stockholms.

Jag har endast velat lemna dessa upplysningar, eftersom jag suttit i tullkomitén, och har för öfrigt intet att tillägga.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr grefven och talmannen enligt de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föreliggande punkt hemställt och vidare på afslag derå, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslags en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 26 punkten af sitt betänkande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets berörda hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 45;

Nej — 64.

27 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

Om restitution
af tull för
fartygsmate-
rialier.

28 punkten.

Grefve Strömfelt: Såsom medlem af tullkomitén, ber jag att få yttra några ord till upplysning vid den föredragna punkten. Utskottet har, såsom herrarne funnit, med anledning af herr Brodins motion om restitution af tull för fartygsmaterialier kommit till det slut, att utskottet, då till dess kännedom kommit, att den nu församlade tullkomitén är sysselsatt med och inom kort torde till Kongl. Maj:t aflemna betänkande, huru vida och i hvad mån den inhemska sjöfartsnäringen skulle kunna upphjelpas genom beviljandet af tullrestitution för fartygsmaterialier och skeppsinventarier, ansett lämpligast, att komiténs utredning af förevarande invecklade och svårösta fråga afvaktades, innan Riksdagen fattade något beslut i ämnet. Utskottet har kommit till detta slut, därför att utskottet vill först se komiténs utredning, innan det föreslår någon Riksdagens åtgärd. Jag skall strax komma till orsaken, hvarför jag begärt ordet vid denna punkt. Jag måste dock först yttra något om tullkomiténs arbeten i allmänhet. Tullkomitén samlades förlidet år på kallelse af finansministern och arbetade hela hösten strängt, nästan hvar dag i veckan, men måste först företaga mellanrikslagen, på befallning af finansministern. Den 22 december inlemnade tullkomitén sitt förslag och den 31 december remitterades förslaget från finansdepartementet till kommerskollegium, för att kollegium och generaltullstyrelsen skulle afgifva gemensamt yttrande öfver det af komitén utarbetade mellanrikslagförslaget. Herrarne påminna sig säkert huru i fjol Riksdagen var angelägen att mellanrikslagen skulle revideras. Ärendet ligger emellertid den dag som är, således efter fyra månaders tid, ännu kvar hos embetsverken utan något afgifvet utlåtande. Reflexionerna öfver och påföljden af att ett embetsverk så länge uppehåller ett angeläget förslag göra sig sjelfva; jag skall icke yttra någon egen mening härom; jag har endast velat för kamraren framhålla faktum.

Genast på nyåret 1889 började tullkomitén åter arbeta. Den hade då flera viktiga förslag sig förelagda och har aflemnat det ena efter det andra till regeringen. Dessa arbeten räckte till i mars. Under tiden kom Riksdagen, och utskottens arbeten begynte; men slutligen fans en fråga kvar, som tullkomitén ansåg så viktig, att komitén arbetade derpå om eftermiddagarne och ibland in på nätterna. Det var frågan om restitution af tull för utländska materialier, användade vid fartygs byggnad. Tullkomitén inkallade sakkunniga personer från skeppsvarf och verkstäder i Malmö, Stockholm och Gefle och flera an-

dra platser. Komitén lyckades slutligen arbeta ut sitt förslag och detta inlemnades den 10 april till regeringen. Den 14 april inlemnade bevilningsutskottet det nu föredragna betänkandet till kamrarna. Således var verkliga komiténs arbete färdigt och aflemdt, innan utskottet aflemnade sitt betänkande. Jag klandrar visst icke utskottet, därför att det icke fördröjde sitt betänkande och tog del af tullkomiténs förslag för att afgifva eget yttrande med anledning af herr Brodins motion, men jag måste djupt beklaga att så icke skett, ty hvad har nu inträffat? Jo, att kommerskollegium, som den 12 april mottog komiténs utredning och förslag från regeringen, nu remitterat det samma till yttrande af skeppsredare och egare af skeppsbyggerier, så att det icke kommer in och kan afgöras förr än ett år härefter. Hvari består då det sorgliga häri? Jo, tullkomitén forcerade arbetet af öfvertygelse om frågans ofantliga vikt och angelägenheten af att den nu blefve afgjord, ty komitén visste, att den nu uppgående konjunkturen för fartygs byggande är beroende på sådana faktorer, att den måste vara öfvergående. Nästan alla utländska skeppsvarf äro sysselsatta med nya fartygs byggande; äfven de svenska hafva fått kännning deraf, ehuru icke på långt när till den mängd, som varfven kunnat mottaga. Hvarför är denna konjunktur snart öfvergående? Jo, därför att de stora inkommande beställningarna äro beroende på en mängd skeppolyckor, hvarigenom de sjödugliga fartygens antal decimerats de senare åren. De äro vidare beroende på den uppgående fraktfarten förlidna år, hvarigenom flere fartyg kunnat sysselsättas, och dertill kommer en annan omständighet, den nemligen att i hela Europa, och jag tror äfven i Amerika, man ett par tre år fullföljt den principen att slopa segelfartyg och i stället bygga lastångfartyg. Men dessa faktorer försvinna ganska snart, när behovet blir fyllt. Då försvinna äfven de goda konjunkturen för skeppsbyggeriet. Därför var det, som tullkomitén ansåg det vara så ytterst viktigt att få in denna fråga nu. Den ansåg det viktigt äfven af ett annat skäl. Då komitén sökt göra de nya fartygen ej allenast billiga för skeppsrederierna och skeppsbyggerierna, utan på samma gång sökt bereda tillfälle till svenska materialiers användande, afsåg den äfven att genom *billigare* och på samma gång *bättre* fartyg kunna för rederierna möjliggöra att med större fördel upptaga konkurrensen med utlandets fartyg i den s. k. utrikes och transatlantiska fraktfarten. För att herrarne skola få kännedom om, hvilken betydelse den transatlantiska fraktfarten har för Sverige, vill jag nämna att af svenska fartyg inseglade frakter deri utgjort omkring 30 millioner kronor. Hvad skeppsbyggeriernas verksamhet beträffar, så vill jag omförmåla, att 1875 byggdes 82 fartyg om 16,770 tons, 1884 53 fartyg om 12,489 tons och 1886 endast 19 fartyg om 3,048 tons. Så hade skeppsbyggeriet gått ned i Sverige. Då nu komitén tillsatt denna tid, som väl bort vara Riksdagens ledamöter förunnad till riksdagsarbete och hvila, så kännes det hårdt att se frågan, som blifvit aflemd under senare tredjedelen af riksdagen, undanskjuten ännu ett år och till sina verkningar förlamad. Jag har blifvit tillfrågad och tillskrifven: hvad har tullkomitén gjort af mellanrikslagen? Svenske medborgare tro icke, att den legat fyra månader

*Om restitution
af tull för
fartygsmate-
rialier.*

(Forts.)

Om restitution
af tull för
fartygsmate-
rialier.
(Forts.)

hos ett embetsverk för att få ett utlåtande, och samma förhållande blir det nog med denna fråga. Jag skall icke framställa något subjektivt omdöme med anledning af hvad jag sagt. Jag har, såsom ledamot af tullkomitén och lifligt intresserad för att Sveriges näringar må få all den lättnad, hvaraf de kunna vara i behof efter det pålagda tullskyddet och således äfven att lättnader beredas de svenska skeppsrederierna, blott velat klargöra, att tullkomitén icke varit anledningen till dröjsmålet, och jag hemställer, att bevillningsutskottet måtte taga frågan om hand genom sin motionsrätt. Sedan kan ju Kongl. Maj:t sanktionera beslutet oförändradt eller ock medgifvas deri göra de ändringar, som kunna anses nödiga.

Herr Reuterswärd: Då jag begärde ordet för att yttra mig, var det i afsigt att göra det slutpåstående, hvartill den föregående ärade talarens framställning syftade. Han fann det sorgligt, att bevillningsutskottet ej kunnat dröja ännu någon tid med sitt tullbetänkande. Jag kan emellertid försäkra herrarne, att utskottet i år haft särdeles lindrigt arbete och kunnat långt före detta hafva inkommit med sitt betänkande, men det har dröjt i det längsta i förhoppning att få höra, huru det förhåller sig så väl med den af grefve Strömfelt omnämnda frågan som med åtskilliga andra. Detta har icke lyckats utskottet. Jag vågar dock påstå, att den nu föreliggande frågan är så synnerligen vigtig för våra skeppsrederier och var sjöfart, att Riksdagen icke bör underkasta sig att genom ett eller annat embetsverks godtycke få frågan undanskjuten. Jag beklagar, att statsmagterna icke hafva tillräcklig myndighet att kunna ålägga embetsverken samma skyldighet, som föreskrifves en komité eller som grundlagen ålägger oss riksdagsmän, nemligen att inom behörig tid inkomma med förslag öfver gjorda framställningar. Det är oerhördt, att embetsverken, då deras utlåtanden infordrats, skola kunna taga sig magt att säga: »detta är ej angeligt, det får ligga», och jag instämmer fullkomligt i hvad grefve Strömfelt härom yttrade.

Deremot vill jag fritaga utskottet från beskyllningen att ej hafva väntat nog länge med sitt betänkande och jag hemställer till kammaren, om utskottet, när vi nu hafva den näst sista dagen af april månad, kunnat taga på sitt ansvar att dröja längre med detta vigtiga betänkande, och kanske ändå icke vunnit något resultat med detta uppskof. Kammaren är emellertid oförhindrad att återremittera frågan till utskottet. Ja, kammaren skulle till och med kunna utan vidare bifalla motionen. Detta senare vore dock icke lämpligt, ty frågan om bestämmande af tull å fartygsmateriel är så betydande, att den icke kan afgöras i en hastig vändning, utan den tarfvar mycken öfverläggning och utredning, innan man kan hoppas att träffa på den rätta siffran.

Jag begärde ordet äfven därför, att jag från förlidet års häftiga tullstrider påminner mig, att en ärad talare på stockholmsbänken, som var en motståndare till tullförslagen, rigtade den förebräelsen mot utskottet, att det väl sörgt för, att landtbruket, jernhandteringen och industrierna i allmänhet finge sina tillverkningar skyddade, men skeppsfarten hade man glömt, ehuru den befunno sig i lika stort betryck

som trots någon annan näring och kanske värre. Jag lofvade då från denna plats, att vid första tillfälle, som gafs att gynna denna näring, jag skulle vara den förste att med min röst dertill bidra. Till följd af herr Brodins motion erbjuder sig ett sådant tillfälle, och när vi nu hört, att det eljest kan dröja kanske åratal, innan vi blifva i tillfälle att besluta i ämnet, är det allt skäl att återremittera denna punkt. Jag går till och med så långt, att i fall Riksdagen nu beslutade den föreslagna restitutionen, jag skulle vilja vara med om att undantaga denna punkt från alla de andra i betänkandet sålunda, att en underdånig skrifvelse aflätes till Kongl. Maj:t med begäran att Riksdagens beslut i denna del blefve så skyndsamt som möjligt sanktionerad, därför att äfven om konjunkturerna nu äro gynsamma, detta förhållande kan hafva inom få månader ändrats och att skeppsfarten, som är en af våra allra vigtigaste näringar, behöfver allt det skydd den kan få.

Om restitution af tull för fartygsmaterialier.
(Forts.)

Jag anhåller om återremiss af den föredragna punkten.

Herr Wærn: Det dröjsmål, som anses föreligga med afseende på tullkomiténs omnämnda förslag, har af de båda föregående talarne blifvit tillskrifvet embetsverkens fel. Embetsverken hafva emellertid icke till åliggande att *hastigt* afgifva utlåtanden, utan att göra detta *grundligt och väl*. Detta synes mig framgå af 10 § regeringsformen. Och om tullkomitéen behöft sex månaders arbete för att behandla ett ärende, synes mig ej mycket underligt, om kommerskollegium och generaltullstyrelsen derå använda 4 månader. I det sist nämnda af föreliggande fall hafva embetsverken dessutom haft att afgifva yttrande rörande tillämpningen af en helt och hållet ny princip, nemligen om premiering af fartyg. Sådant har hittills varit okänt i vårt land. Angående den skyndsamhet, hvarmed detta utlåtande skulle afgifvits för att ärendet skulle kunnat behandlas vid innevarande riksdag, vill jag nämna, att den dag, som uppgafs vara den sista, inom hvilken kollegiets utlåtande borde för sådant ändamål inkomma, var samma dag, på hvilken vi mottogo handlingarne. Om nu herrarne tro, att embetsverken skulle kunna afgifva sina yttranden i vigtiga frågor inom några timmar, kan jag endast säga, att jag härutinnan har en annan mening.

Grefve Strömfelt: Den siste talarens yttrande kan jag icke fatta. Han sade, att då kommerskollegium fick mottaga handlingarne angående föreliggande fråga, borde dess utlåtande hafva varit färdigt inom några timmar. Detta kan jag icke förstå. Det vore nog ännu tillräckligt, om utlåtandet inkomme inom de närmaste dagarne. Men deraf att kollegiet behöft »skälig tid» till afgifvande af sitt yttrande följer icke, att det borde behöfva hålla på några månader för att författa ett utlåtande öfver af tullkomiténs afgifvet förslag, som efter hvad jag antager icke innehåller mer än 10 à 12 ark. För öfrigt har jag icke klandrat kommerskollegium, därför att tiden är så långt framskriden, sedan denna fråga öfverlemnades dit, ty detta skedde den 12 april. Hvad jag sade var, att jag ej kunde förstå, att dess yttrande

Om restitution rörande mellanrikslagen ännu ej inkommit, fastän ärendet öfverlemnades till kollegiet redan den 31 december förlidet år.

af tull för
fartygsmat-
rialier.

(Forts.)

Den ärade talaren gaf en origtig uppgift, då han sade, att på behandlingen af ett ärende, som tullkomitén arbetat på i sex månader, borde kollegiet få egna fyra månader. Komitén kunde nemligen icke börja sitt arbete med mellanrikslagen förr än den 2 oktober, enär dessförinnan utlåtanden icke inkommit från de gränstullkammare m. fl. myndigheter, från hvilka komitén infordrat uppgifter. Men från den 2 oktober till den 22 december har komitén arbetat nästan hvarje dag i veckan utom torsdagar, då riksgäldsfullmäktige sammantråda, ofta äfven om eftermiddagarne. Har nu komitén, som består af sju ledamöter med så olika åsikter, att 3 slutliga förslag blifvit framställda, kunnat få ärendet färdigt på mindre än tre månader, förstår jag ej, hvarför kommerskollegium icke skulle förmått uppsätta sitt yttrande på långt mindre tid än fyra månader.

I herr Reuterswärds yrkande om ärendets återremitterande an- håller jag att få på det liffigaste instämman, under förutsättning att bevillningsutskottets yttrande kan inkomma före riksdagens slut, ty att afgöra ärendet utan föregående pröfning anser jag i likhet med herr Reuterswärd icke gå för sig.

Hvad herr Wærn slutligen talade om, att det här vore fråga om en »premiering», vill jag ej inlåta mig på, förr än ärendet förekommer till pröfning. Man kan visserligen benämna saken hur man behagar, men för min del anser jag den föreslagna lättningen icke innebära en premiering.

Jag instämmer i yrkandet om återremiss i denna punkt.

Herr Reuterswärd: Då jag begärde ordet, visste jag icke, att den siste ärade talaren äno anmält sig. Han sade allt hvad jag tänkt säga och hans yttrande var fullkomligt korrekt. Tullkomitén har visst icke så många månader arbetat oafbrutet med denna fråga.

Hur lång tid anser nu kommerskollegium sig kunna hvila på ett förslag, på det att dess ledamöter må blifva ense om en princip? Jag föreställer mig, att derpå skulle man kunna gå och vänta i åratal, och huru länge nu än kommerskollegium funderar på saken, kommer Riksdagen att besluta hvad den anser vara rätt, utan att frågan beror på hvad kollegiet derom tänker. Jag hoppas, att bevillningsutskottet skall tillstyrka herr Brodins motion, och att Riksdagen skall bifalla densamma utan att afvakta kommerskollegii åsikter i frågan.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och tal- mannen, att i afseende på nu förevarande punkt endast yrkats, att densamma skulle visas åter till utskottet.

Sedermåra gjordes propositioner, först på bifall till hvad utskottet i punkten hemställt och vidare på punktens återförvisning till utskottet, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

29 punkten.

Lades till handlingarna.

30 och 31 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Kammaren åtskildes kl. 2,31 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
